

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ
ТРИНАДЦЯТА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №1

Частина сорокова

Стенограма пленарного засідання
15 липня 2025 року

Київ 2025

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ

ТРИНАДЦЯТА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №1

Частина сорокова

*Стенограма пленарного засідання
15 липня 2025 року*

Головне управління документального забезпечення
Апарату Верховної Ради України

ЗМІСТ

Засідання перше
(Вівторок, 15 липня 2025 року)

Частина сорокова

Виступи уповноважених представників депутатських фракцій і груп	...7
Проведення сигнального голосування для прогнозування результатів розгляду питань порядку денного	...14
Відхилення проектів постанов Верховної Ради України:	
«Про скасування рішення Верховної Ради України про прийняття у другому читанні та в цілому проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення інституційної спроможності Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, та вдосконалення механізмів управління активами» (реєстр. № 12374-д від 10.02.2025)»	...15
«Про скасування рішення Верховної Ради України від 18.06.2025 про прийняття в другому читанні та в цілому Проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення реалізації права на набуття та збереження громадянства України» (реєстр. № 11469 від 07.08.2024 року)» (№ 11469-П)	...19
«Про скасування рішення Верховної Ради України від 18.06.2025 про прийняття в другому читанні та в цілому Проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення реалізації права на набуття та збереження громадянства України» (реєстр. № 11469 від 07.08.2024)» (№ 11469-П1)	...19

«Про скасування рішення Верховної Ради України від 18.06.2025 про прийняття в другому читанні та в цілому Проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення реалізації права на набуття та збереження громадянства України» (реєстр. № 11469 від 07.08.2024)» (№ 11469-П2)	...19
Виступ Голови Верховної Ради України Стефанчука Р.О. з нагоди Дня Української Державності	...24
Ратифікація Угоди між Україною та Радою Європи про створення Спеціального трибуналу щодо злочину агресії проти України	...27
Прийняття Закону України «Про зупинення для України дії Конвенції про заборону застосування, накопичення запасів, виробництва і передачі протипіхотних мін та про їхнє знищення»	...34
Прийняття рішення про надання доручення Голові Верховної Ради України щодо невідкладного підписання прийнятих Верховною Радою України 15 липня 2025 року законів України «Про ратифікацію Угоди між Україною та Радою Європи про створення Спеціального трибуналу щодо злочину агресії проти України» та «Про зупинення для України дії Конвенції про заборону застосування, накопичення запасів, виробництва і передачі протипіхотних мін та про їхнє знищення» та негайного направлення їх Президентові України на підпис	...39
Ратифікація:	
Угоди між Україною та Європейським Союзом про внесення змін до Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі «Креативна Європа» (2021–2027)	...40
Угоди між Урядом України та Європейською організацією публічного права про створення офісу Європейської організації публічного права в Україні	...45

Прийняття Закону України «Про прийняття Україною Угоди про заснування Генеральної комісії з рибальства у Середземномор'ї»	...46
Ратифікація Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Чеської Республіки про умови розміщення дипломатичних представництв України в Чеській Республіці та Чеської Республіки в Україні	...46
Прийняття законів України:	
«Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні»	...46
«Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку проведення загальної мобілізації»	...50
Заяви:	
депутатської групи «Партія «За майбутнє» та депутатської фракції політичної партії Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»	...57
депутатської фракції політичної партії «Європейська солідарність» і депутатської фракції політичної партії «Голос»	...55
Голосування пропозиції про включення до порядку денного сесії проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» щодо фінансового забезпечення сектору безпеки і оборони та вирішення першочергових питань»	...59
Розгляд проекту Закону України «Про основні засади житлової політики»	...59
Оголошення заяв народних депутатів України щодо голосування	...60
Інформація про зміни у складі депутатських фракцій і груп	...60

[Результати поіменного голосування](#)

ЗАСІДАННЯ ПЕРШЕ

*Зал засідань Верховної Ради України
15 липня 2025 року, 11 година 9 хвилин
(Після перерви)*

Веде засідання Голова Верховної Ради України
СТЕФАНЧУК Р.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слава Україні!

Шановні народні депутати, відповідно до прийнятої нами Постанови «Про деякі питання організації роботи Верховної Ради України дев'ятого скликання в умовах дії воєнного стану» сьогодні ми продовжуємо наше пленарне засідання.

Шановні колеги, звертаю увагу, що згідно з прийнятою Верховною Радою України постановою всі присутні на пленарному засіданні не повинні поширювати інформації щодо його початку, перебігу та прийнятих у парламенті рішень раніше ніж через годину після оголошення перерви в пленарному засіданні. Я прошу всіх колег неухильно дотримуватися прийнятого українським парламентом рішення та відповідально поставитися до забезпечення безпеки єдиного законодавчого органу нашої держави.

У разі повітряної тривоги буде оголошено перерву в пленарному засіданні, і ми всі маємо перейти до безпечних місць відповідно до схеми укриття.

Шановні народні депутати, за парламентською традицією пропоную розпочати роботу з виконання Державного Гімну України.

(Лунає Державний Гімн України).

Шановні колеги, триває дванадцятий рік російської агресії проти України, і вже четвертий рік ми рішуче протистоїмо повномасштабному збройному вторгненню. У День Української Державності ми вшановуємо не лише нашу багатовікову історію державотворення, а й мужність і незламність тих, хто сьогодні захищає наше право на існування як вільної, незалежної держави.

Кожен день українці зустрічають під загрозою ракетних і дронівих атак з боку держави-агресора. Попри це Україна тримається завдяки героїзму і звитязі наших сил безпеки та оборони, відданості медиків, рятувальників, енергетиків, освітян, волонтерів, а також невтомній праці всіх, хто в тилу щоденно зміцнює нашу державу.

Сьогодні ми також відзначаємо День українських миротворців, свято на честь людей, які гідно представляли Україну в складі міжнародних миротворчих місій, забезпечували спокій, безпеку та надію в регіонах, охоплених збройними конфліктами.

Дякую кожному і кожній, хто стоїть на захисті нашої державності на фронті і в тилу. Водночас з глибокою скорботою згадуємо всіх, кого Україна втратила в цій боротьбі.

Шановні колеги, прошу хвилиною мовчання вшанувати світлу пам'ять захисників і захисниць, які віддали життя за нашу державу, а також мирних громадян, загиблих внаслідок російської агресії.

(Хвилина мовчання).

Дякую. Прошу сідати.

Шановні колеги, цими днями міжнародна спільнота зробила надзвичайно важливі кроки. Європейський парламент 9 липня ухвалив резолюцію, рішуче засудивши жорстокі російські атаки на мирних українців, масові порушення прав людини, депортацію дітей і зникнення десятків тисяч громадян, а Європейський суд з прав людини виніс історичне рішення, визнавши, що російська федерація системно і масово порушує права людини в Україні як з 2014 року, так і під час повномасштабної агресії.

Тому висловлюємо щирю вдячність нашим європейським колегам за солідарність, принципову позицію та непохитну підтримку України в нашій боротьбі за свободу та стійкий і справедливий мир.

Шановні народні депутати, на засіданні Погоджувальної ради ми домовилися надати кожному уповноваженому представнику депутатських фракцій і груп до 3 хвилин для виступу. Тому прошу представників депутатських фракцій і груп записатися на виступи.

Костенко Роман Васильович, фракція «Голос», передає слово Бобровській Соломії Анатоліївні. Будь ласка.

БОБРОВСЬКА С.А., *член Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»).* Фракція «Голос». Шановні колеги, мій виступ сьогодні буде присвячений одній непересічній події, яка стосується минулого і майбутнього польсько-українських відносин, які звертають не туди.

Я волинянка і частина моєї родини має право на карту поляка, але саме тому, що Україна – незалежна держава, на моєму робочому столі уже не один рік стоїть червоно-чорний прапор, бо без нього не було б синьо-жовтого прапора, без ОУН УПА не було б Української держави, не було б сучасних Збройних Сил України, так само як без Армії Крайової не було б великої польської держави, яка сьогодні нам допомагає, сподіваюся, щиро, так, як вона вміє це робити, як свого часу Армія Крайова і УПА сідали за один стіл і знаходили спільні можливі шляхи для боротьби з московитами.

Але те, що трапилося 11 липня, коли більшість наших колег із Сейму проголосували за встановлення цього дня державним днем пам'яті жертв так званого геноциду польського населення на східних теренах польської держави, на мою думку, не може залишатися поза увагою нашого Президента, який,

напевно, не вчив у школі, що таке Волинська трагедія, які її передумови, і мені дуже сумно, що Анджей Дуда говорив про це публічно. Це вирок нашої великій системі освіти насамперед через те, що ми не дбаємо про себе.

Поляки говорять, що це були етнічні збройні чистки беззахисного населення, але я хочу сказати про їх передумови з обох сторін – між поляками та українцями, коли польська влада сама назвала себе окупаційною і поводитися як окупаційна на теренах нашої великої Волині. Тому те, що ми трактуємо Волинською трагедією, стало апогеєм нерву, ненависті, несприйняття та історичного політичного міфотворення, яке збільшується щороку величезною кількістю осіб попри те, що не всі села були об'їжджені і не були складені повні списки жертв як польського, так і українського населення.

Я хотіла б ще раз закликати наших польських колег-політиків припинити політично формувати історію і дати можливість історикам сісти за один стіл, як це було 15-20 років тому, та спільними групами працювати від села до села. Інакше, шановні колеги, Москва знову потиратиме руки.

А ще, пане спікере, мені дуже хотілося б повернути до порядку денного законопроект [№ 2038](#), у якому йдеться про примусову депортацію українського населення з наших теренів, що призвело до ще однієї масової трагедії, спричиненою УРСР і Польщею під радянською окупацією.

Буду вдячна за пам'ять.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Слово надається Бакунцю Павлу Андрійовичу, група «Довіра». Будь ласка.

БАКУНЕЦЬ П.А., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 122, Львівська область, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Шановний пане Голово, шановні народні обранці, дорогі українці! Вітаю всіх нас з Днем Української Державності! Це свято нагадує нам, усьому світу, що Україна має дуже глибоке культурне, релігійне, державотворне коріння, яке сягає тисячолітньої історії. Адже тоді, коли князь Володимир прийняв проєвропейський християнський розвиток нашої держави, у нас уже були ознаки першої державності, а на далеких східних теренах від Києва були лише болота і квакали жаби, абсолютно не було культурного розвитку людей, істот, які там проживали і проживають. На болотах і донині проживають ці істоти – жаби. Однак через наявність дешевих газу, нафти і доларів жаби починають квакати і нищити народ з тисячолітньою історією державотворення.

На жаль, агресор, кремлівський терорист, приніс велике горе тисячам українських родин, які мають свою віру, свою культуру і свою державу. З цієї трибуни я хочу подякувати Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини Дмитру Лубінцю, який знайшов час зустрітися з українськими родинами на Львівщині, підтримав їх, багато запитань знайшли свої відповіді. Дуже дякую, ціную цю працю і закликаю кожного із вас і сьогодні, у День

Української Державності, і щодня підтримувати українські родини, члени яких, на жаль, перебувають у полоні або зникли безвісти. Звичайно, ми віримо, що всі вони повернуться до своїх домівок живими і здоровими. Ми також віримо, що сьогодні ратифікуємо міжнародну угоду про створення Спеціального трибуналу, і кремлівські агресори, терористи понесуть міжнародну відповідальність за все горе, якого вони завдали всім українським сім'ям.

Разом з кількома проектами законів про ратифікацію я закликаю парламент підтримати і проект щодо Закерзоння. Це про справедливість, про визнання історичного факту, а відтак про повернення до діалогу між нашими добросусідніми державами.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Захарченко Володимир Васильович, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

ЗАХАРЧЕНКО В.В., член Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (одномандатний виборчий округ № 31, Дніпропетровська область, політична партія «Слуга народу»). Прошу передати слово Гетманцеву.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Даниле Олександровичу, будь ласка.

ГЕТМАНЦЕВ Д.О., голова Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні друзі! Сьогодні ми відзначаємо День Української Державності. Але що таке держава? Держава – це не гасла, держава – це не господар, держава – це не ідол. Держава – це механізм, який належить нам з вами, механізм, який покликаний забезпечити справедливість.

Хочу назвати одну цифру – 165. Це у 165 разів розмір мінімальної пенсії менший, ніж розмір максимальної пенсії в Україні. Це не стільки про пенсійне забезпечення, це про справедливість, про нерівність, яка шокує і вражає. Якщо розмір середньої пенсії чорнобильця становить 12,8 тисячі гривень, військового – 13 тисяч гривень, то розмір середньої пенсії судді – 107 тисяч гривень, і ми не можемо внести в зал законопроект про скасування кланових пенсій, який уже рекомендований комітетом до другого читання.

Безперечно, ми не проти великих пенсій, ми проти низьких пенсій. Розуміємо, що проблема низьких пенсій успадкована нами, є хронічною хворобою нашої соціальної системи.

Я розумію стан державних фінансів, але не розумію, яким чином у Бюджетній декларації пропонується заморозити, поглибити бідність, бо соціальні стандарти не переглядаються у бік їх збільшення, а цей перегляд є лише косметичним. Тому вважаю, ми повинні на 2026 рік і на наступні три роки переглянути розмір і мінімальних заробітних плат, і мінімальних

пенсій. Розмір мінімальної заробітної плати з 1 січня 2026 року повинен становити 10 тисяч гривень, з 2027 року – 12 тисяч гривень, з 2028 року – 15 тисяч гривень, розмір мінімальної пенсії за віком – 4, 6 і 8 тисяч гривень. Резерви на це є за рахунок детінізації, яка чомусь уповільнилася в цьому році, і за рахунок економії державних фінансів, перегляду неефективних програм на кшталт кешбеку, які продовжують фінансуватися, а повинні перерозподілятися на те, що потрібно людям.

Безперечно, якщо ми повертаємося до пенсій, то необхідно врешті провести пенсійну реформу, забезпечити формування другого рівня пенсійної системи. Ще рік тому уряд обіцяв внести відповідний законопроект. Досі його немає. Чому ми не розглядаємо цей законопроект? Чому не проводимо цю надважливу реформу? Адже в справедливості пенсійної системи є і справедливість Української держави, яку ми захищаємо, і державність, яку ми сьогодні відзначаємо, і справедливість як основа і українського суспільства, і держави.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Скороход Анна Костянтинівна, депутатська група «Партія «За майбутнє».
Будь ласка.

СКОРОХОД А.К., *член Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (одномандатний виборчий округ № 93, Київська область, політична партія «Слуга народу»).* Шановні колеги! Дуже шкода, що ми так слабенько збираємося в цьому залі, коли обговорюємо важливі для країни питання. Чи задумувалися ви, як живе сьогодні звичайна сім'я? Чи замислювалися ви, наскільки поділене наше суспільство? Чи бачите ви, що випало на долю жінок, коли в нас одні чоловіки загнані територіальними центрами комплектування на фронт і в них звідти немає виходу або є лише «200» або важкий «300», а інші просто ховаються? Ховаються від ТЦК, від «бусифікації». Вони банально бояться за своє життя. А ми про все це мовчимо. Це ще гірше. Колеги, це мовчазна зрада людей. Вони не бачать підтримки з нашого боку. Суспільство кинуте напризволяще.

Подивіться, скільки людей живуть на межі бідності. Подивіться, як живуть пенсіонери. Вони виживають, якщо це взагалі можна так назвати. Поїдьте по селах, ви будете надзвичайно здивовані тим, що відбувається. Подивіться, поїдьте, просто по ходіть по землі.

Чи звертали ви увагу на наших ветеранів? Чи бачили ви їх у *Glovo*? Чи бачили їх у кур'єрських доставках тощо? А чому? Та тому, що вони не бачать від держави тієї підтримки, на яку заслуговують. Вони кинуті напризволяще, тому й шукають самі вихід, як їм виживати. Це ненормально.

Усі шукають закінчення війни в площині зброї, але ніхто не задумується, що закінчення війни лежить також у площині дипломатії. І дипломатією мають займатися не ті люди, яким треба просто знайти якесь місце, бо їх звільняють

після яєць по 17 гривень чи ще якихось історій, а люди, які, дійсно, розуміються на цьому. Цим мають займатися професіонали. Країною мають керувати професіонали. Лише тоді можуть відбутися якісь зміни. Бо сьогодні країна перетворилася на країну сюрреалізму, де одні дуже гарно себе почувають, займаються донатами вже котрий рік, а інші не мають виходу з фронту, ще інші ховаються по підвалах, по лісах, по полях.

Ви просто не уявляєте... Я не знаю, чи отримуєте ви листи від людей, чи спілкуєтеся з ними? Я прошу вас якомога більше працювати з людьми в округах. Поговоріть з жінками, сім'ями, які втратили своїх чоловіків на фронті...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Папієв Михайло Миколайович, депутатська група «Платформа за життя та мир». Будь ласка.

ПАПІЄВ М.М., секретар Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Дякую. Шановні народні депутати України! Шановні громадяни України, які нас дивляться! Передусім хочу подякувати Збройним Силам України, Силам оборони України за їх мужність і героїзм у боротьбі з агресором.

У Чернівцях 12 липня сталася трагедія, унаслідок ворожої атаки загинули мирні громадяни. Я висловлюю співчуття сім'ям загиблих. Це зло має бути покаране. Але хочу також сказати, що дуже злагоджено відпрацювали поліція, військові, пожежники, виявили сумніння, професіоналізм, і це заслуговує на вдячність.

Цього тижня в нас відбудуться важливі події, і я хотів би, щоб ми проаналізували період діяльності уряду України, який працював найдовше, коли ним керував Шмигаль, і подивилися, що ж відбулося і чим запам'ятався цей Кабінет Міністрів. Як на мене, цей уряд запам'ятався яйцями по 17 гривень, Трипільською ТЕЦ, підвищенням тарифів на електроенергію, поїздкою на українсько-польський кордон з питтям кави і абсолютно нульовим ефектом вирішення проблемних питань.

Якщо об'єктивно дивитися, бо тут є багато людей, які мають досвід роботи в урядах, таких найбільш комфортних умов, які мав уряд Шмигала, жоден із урядів не мав. Тобто фактично основна функція уряду – це знаходити гроші. Ви знаєте, що цієї проблеми в уряді не було, бо пошуком грошей займався Президент України, який абсолютно забезпечив у ці роки, особливо з 2022 року, повністю наповнений бюджет і є кошти на захищені статті бюджету.

Хотілося б запитати в уряді, які реформи проведено? Сьогодні говорили про прожитковий мінімум. Шановні колеги, прожитковий мінімум – це соціальний стандарт. Відповідно до статті 46 Конституції України пенсії, інші види соціальних виплат та допомоги, що є єдиним джерелом існування, мають забезпечувати рівень життя, не нижчий прожиткового мінімуму, встановленого

законом. Сьогодні законом встановлено, що 2 тисячі 361 гривня – це розмір прожиткового мінімуму для непрацездатних громадян, і це рівень мінімальної пенсії, хоча фактичний рівень прожиткового мінімуму в цінах березня – 5 тисяч 678 гривень. То про що йде мова, коли люди отримують втричі менші пенсії? Усі ці питання треба поставити уряду і дати принципову позицію, виявити...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ар'єв Володимир Ігорович, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

АР'ЄВ В.І., член Комітету Верховної Ради України з питань цифрової трансформації (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу передати слово Порошенку Петру Олексійовичу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Петро Порошенко. Будь ласка.

ПОРОШЕНКО П.О., член Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Слава Ісусу Христу! Крім привітань, які щойно прозвучали з цієї трибуни щодо державності, хотів би всіх привітати з Днем хрещення Київської Русі – України. Хочу наголосити, що у 2018 році це був багатосоттисячний марш, хода, яка визначила рішення Його Всесвятості Вселенського Патріарха щодо надання Томосу Православній церкві України.

Крім того, від імені нашої політичної команди хотів би висловити слова вдячності американському народу, Конгресу Сполучених Штатів Америки, уряду і Президенту Сполучених Штатів Дональду Трампу за рішення, яке вчора, у понеділок, було оголошено у Вашингтоні. Це не просто передача нам систем *Patriot*, які закрийють небо над ключовими об'єктами, які зараз під ворожою атакою, це і можливість передачі крилатих ракет *Tomahawk*, саме тих, якими були завдані удари по іранській ядерній програмі, іншій далекобійній зброї, зброї повітряного базування. Це рішучий прорив, про який ми кажемо вже півроку.

Встановити термін – 50 днів путіну, якщо ні – пекельні санкції: 100 відсотків, 500 відсотків, вторинні санкції і зброя, зброя, зброя, бо найкращий аргумент і найкращий дипломат – це Збройні Сили України.

Допомога американців необхідна, але точно не достатня умова. Минулого тижня наша команда здійснила 141-й візит до Сумської області. Там не вистачає не лише високотехнологічного обладнання, а й фортифікаційних споруд. Подивіться, губернатор Курської області, який не побудував, застрелився, а наші спочивають на лаврах. Там не вистачає броньованих медеваків, які ми зараз будемо поставляти для рятування життя наших військових.

Наразі готуються зміни до бюджету, готуються зміни в уряді. Стовідсотково свого для Офісу Президента Шмигала замінюють на тисячавідсоткову для Офісу Президента Свириденко. Новий подих, той самий склад, та сама відповідальність. Треба створити уряд національного порятунку – порятунку України, а не Єрмака.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Гнатенко Валерій Сергійович, група «Відновлення України». Будь ласка.

ГНАТЕНКО В.С., *член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 49, Донецька область, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»).* Шановний пане Голово, шановні колеги! Сьогодні ми стоїмо на порозі нових можливостей для України. Важливим сигналом стало прибуття до України спеціального представника Сполучених Штатів Америки Кіта Келлога. Адміністрація Дональда Трампа демонструє готовність посилювати підтримку України, зокрема в оборонній сфері. Тижневий візит Келлога відкриває нові перспективи для двосторонньої співпраці. Ми сподіваємося, що подальші контакти зі Сполученими Штатами Америки будуть ще активнішими. Сильна оборона – це основа нашої безпеки. Ми вдячні американському народові за солідарність і підтримку, яку вони нам надають.

Минулого тижня відбулася четверта Конференція з питань відновлення України, на якій досягнуто майже 200 домовленостей на суму 11 мільярдів євро. Очевидно, Україна теж має зробити своє домашнє завдання, особливо в питанні посилення оборони. По-перше, потрібно внести зміни до Державного бюджету на цей рік та збільшити видатки на безпекову складову на 400 мільярдів гривень. По-друге, маємо підтримати пакет законопроектів *Defence City*, що посилить спроможності вітчизняного ВПК. По-третє, необхідно оптимізувати роботу виконавчої влади.

Учора Президент України Зеленський запропонував Юлії Свириденко очолити уряд. Кожен крок з управлінських питань має служити трьом цілям: зміцненню обороноздатності, підтримці вразливих верств населення, відбудові нашої держави. Новий Кабінет Міністрів має стати ще ефективнішим. Ми потребуємо чітких дій для реалізації проектів з відновлення нашої держави. Це будівництво шкіл, лікарень, підтримка підприємців, створення робочих місць. Потрібна краща соціальна підтримка тих, хто постраждав під час війни. Більшої уваги потребують внутрішні переселенці, ветерани, сім'ї загиблих. Натомість міцна оборона – це гарантія нашої безпеки і наше майбутнє.

Успіх залежить від спільної роботи парламенту, уряду, місцевої влади, а також кожного з нас, кожного українця. Завдання – перетворити наявний потенціал на реальні результати.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юлія Володимирівна Тимошенко. Будь ласка.

ТИМОШЕНКО Ю.В., *член Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»).* Фракція «Батьківщина». Сьогодні День Української Державності. Я хочу привітати народ України, всіх народних депутатів з цим величним святом. Це не просто свято, це нерв нашої нації. Ми сьогодні твердо знаємо, що не 30 з лишком років тому почалася незалежна Україна і наша державність, а понад тисячу років тому. Ще тоді ми вибрали не лише віру, а й наше місце у світі, вибрали свободу замість рабства, вибрали віру замість темряви, вибрали наш дім, нашу Європу. Сьогодні ми це зберегли, і скільки б не тривала ця війна, хочеться, щоб вона завершилася негайно. Але скільки б вона не тривала, ми маємо знати, що коли почалася повномасштабна війна, ми вже перемогли, бо зберегли державу, зберегли народ, зберегли наше право жити.

Немає жодних сумнівів, що, незважаючи на трагедії війни, ми зміцнімося і станемо однією із найсильніших держав європейського континенту. Це наше гарантоване майбутнє. Але для цього ми мусимо жити, працювати і жертвно захищати свою країну. Тож коли ми дякуємо, то насамперед треба низько вклонитися нашим військовим, усім, хто захищає нашу державу, хто віддає життя за те, щоб наша державність продовжувалася. Щодня, щомиті ми мусимо віддавати належне цим святим людям, які зараз на фронті своїм життям, своїм здоров'ям, своєю кров'ю боронять наше сьогодення і майбутнє. І мені боляче чути, що вони не отримують вчасно бойові, не отримують гроші за поранення, що держава не покриває їм навіть протезування в повному обсязі на найвищому рівні якості, що родини, які віддали своїх синів, своїх рідних людей за Україну, не одержують фінансової підтримки, на яку вони мають право як родичі загиблих або тих, хто пропав безвісти. Я хотіла б, щоб ми не лише словами, а й своїми справами дякували кожному нашому воїну і кожній родині, в якій є герої і героїні, що воюють.

Слава Україні! Слава нашим воїнам! І до перемоги!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, час для виступів вичерпаний, рухаємося далі.

Відповідно до статті 28 Регламенту Верховної Ради України перед початком розгляду питань порядку денного я пропоную провести сигнальне голосування.

Шановні колеги, будь ласка, займіть свої місця. Я пропоную провести сигнальне голосування. Перед голосуванням прошу народних депутатів перевірити наявність вашої особистої картки в пульті на вашому робочому місці.

Нагадую, необхідно одночасно утримувати сенсорну кнопку та зелену кнопку «За» до появи результатів голосування на табло.

Шановні колеги, прошу взяти участь у сигнальному голосуванні. Прошу голосувати.

«За» – 147.

Проголосували: за – 147, проти – 8, утрималися – 2.

Шановні колеги, перелік питань, схвалений на засіданні Погоджувальної ради, вам надано (*Шум у залі*). З процедури?

Геращенко. Будь ласка.

ГЕРАЩЕНКО І.В., член Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановний пане Голово! «Європейська солідарність» звертається до вас з вимогою негайно доручити Комітету з питань свободи слова зібратися і розглянути офіційну заяву колишніх співробітників телемарафону, які визнали наявність там політичної цензури. Ми нагадуємо, що політична цензура і тиск на журналістів заборонені Конституцією України. Сьогодні про це говорить уже не лише «Європейська солідарність». Безпосередньо журналіст Євген Лесной, який працював на телемарафоні, заявив, що там є заборона, наприклад, на «Європейську солідарність».

Тому ми звертаємося від нашої фракції до шановного pana Юрчишина з проханням негайно зібратися, щоб обговорити це питання. Ми звертаємося до Генерального прокурора із закликом порушити кримінальну справу за фактом політичної цензури на телемарафоні. І просимо вас, шановний пане Голово, так само доручити комітету негайно зібратися, тому що це наша спільна відповідальність – побудова України як демократичної держави, навіть...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Думаю, пан Юрчишин тут є, він усе почув.

Шановні колеги, перелік питань, схвалених на засіданні Погоджувальної ради, вам надано. Переходимо до його розгляду.

Шановні колеги, на ваш розгляд вноситься проект Постанови «Про скасування рішення Верховної Ради України про прийняття у другому читанні та в цілому проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення інституційної спроможності Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, та вдосконалення механізмів управління активами» (реєстр. [№ 12374-д](#) від 10.02.2025)» ([№ 12374-д-П](#)).

Відповідно до Регламенту цей проект постанови розглядається за скороченою процедурою.

Запрошую до слова автора проекту постанови № 12374-д-П народну депутатку України Тимошенко Юлію Володимирівну. Будь ласка.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Фракція «Батьківщина». Шановні друзі, я знаю, що немає абсолютно ніякого сенсу ставити на голосування в цьому залі проекти постанов про скасування тих законів, які прямо суперечать правам, свободам людей, національним інтересам. Але наша фракція, наша команда хоче скористатися цим часом, щоб ще раз у День Української Державності чітко сказати про закони, прийняті в цьому залі, які прямо руйнують нашу державність.

Ви прекрасно знаєте, що таке АРМА. Це, по суті, осередок корупції в Україні. І цьому органу цим законом надали якісь неймовірні повноваження, якісь неймовірні функції, щоб власність, яка насправді вже є в управлінні держави, використовувалася для корупційних цілей. У ньому передбачили також основні засади щодо конфіскованого на базі санкцій майна: навіть якщо там 90 відсотків – українська власність, а 10 відсотків – власність якихось невідомих підсанкційних людей, у українців заберуть цю частку і нею управлятиме корумпована АРМА.

Дорогі друзі, безглуздя зашкалює! Якщо 90 відсотків власності належить нормальним українським компаніям або українцям, забирати цю власність в управління АРМА через те, що там 10 відсотків власності, яка належить підсанкційним особам, – це не просто порушення права власності, а суті економіки України. Голосуємо за скасування цього закону (*Оплески*).

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради
України **КОРНІЄНКО О.С.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. До співдоповіді запрошується голова Комітету з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України Сергій Віталійович Кальченко. Будь ласка.

КАЛЬЧЕНКО С.В., голова Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановна президіє, шановні народні депутати! Комітет Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України на своєму засіданні розглянув проект Постанови «Про скасування рішення Верховної Ради України про прийняття в другому читанні та в цілому Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення інституційної спроможності Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними

від корупційних та інших злочинів, та вдосконалення механізмів управління активами» (реєстр. № 12374-д від 10.02.2025)» (№ 12374-д-П), внесений народним депутатом Тимошенко та іншими – усього 11 підписів.

Комітет ухвалив висновок на цей проект постанови і прийняв рішення рекомендувати парламенту визначатися шляхом голосування щодо його прийняття або відхилення.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Запишіться, будь ласка, на виступи в обговоренні: два – за, два – проти.

Володимир Ар'єв, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

АР'ЄВ В.І. Для чого створювали АРМА? Для того, щоб воно управляло конфіскованими корупційними активами. Але виходить дуже цікава ситуація, коли сама АРМА сьогодні перебуває під впливом людей, які звинувачені за фактом у корупційних діяннях. Тобто антикорупційна структура перебуває під впливом Мін'юсту, очільниця якого була замішана в корупційному скандалі.

У мене запитання: якщо ми дозволяємо органу посилюватися, розширювати свої права, то, напевно, очікуємо, що цей орган не буде використовуватися з метою обслуговування тих, хто сам замішаний у корупційних справах? Бо виходить, що вовки керують вівцями, і якщо це так триватиме, то вся боротьба з корупцією перетвориться на фікцію.

Поки що АРМА використовується в тому числі й для того, щоб розправлятися з політичними опонентами, з бізнесом, якими влада зацікавилася особисто для себе. Тому, коли ми бачимо всі ці історії, особливо скандали, пов'язані безпосередньо з АРМА, Стефанішиною, яка через своїх родичів фактично керує цим органом або впливає на нього, то можна сказати одне: всі зміни будуть фікцією, допоки в нашої влади не буде антикорупційної стратегії і людей, які реально боротимуться з корупцією. Але...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бакумов Олександр Сергійович, фракція «Слуга народу».

БАКУМОВ О.С., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (одномандатний виборчий округ № 173, Харківська область, політична партія «Слуга народу»). Шановні народні депутати України! Думаю, з приводу цього законопроекту український парламент вже висловився і кожна із депутатських фракцій та груп мала змогу переконувати цю високоповажну залу щодо необхідності його ухвалення чи неухвалення.

На сьогодні є рішення, український парламент підтримав вказаний законопроект. Зараз ми розглядаємо питання щодо порушення норм Регламенту. Голова Комітету з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи

Верховної Ради України доповів висновок комітету. Я пропоную переходити до голосування та визначатися відповідно до парламентської процедури.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Володимирович Власенко, фракція «Батьківщина».

ВЛАСЕНКО С.В., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Дякую, пане Голово. Звичайно, всі висловляться і потім перейдемо до голосування.

Колеги, по-перше, під час розгляду цього законопроекту неодноразово порушувався Регламент Верховної Ради України, зокрема під час розгляду поправок до нього, коли в залі не було 226 народних депутатів, що не раз зафіксовано фракцією «Батьківщина».

По-друге, щодо суті самого законопроекту. Колеги, ну, як можна підтримувати цей законопроект після всіх гучних скандалів з АРМА, які відбулися останнім часом? Я переглянув проект договору управління Будинком профспілок. Знаєте, яку орендну плату вони вважають ефективною? Орендна плата за 1 квадратний метр на Хрещатику вважається ефективною, якщо вона становить (увага!) 170 гривень за квадратний метр. 170 гривень за квадратний метр на Хрещатику в місті Києві! І вони вважають, що ефективно управляють державним майном.

Другий нещодавній скандал щодо АРМА – придбання люксових автомобілів. Тобто вони за безцінь в корупційний спосіб віддають державні об'єкти, а самі купують собі люксові автомобілі. А ви голосуєте за те, щоб вони отримали додаткові повноваження з подальшого розбазарювання державного майна. Це нормальна ситуація? Ні, абсолютно ненормальна.

Я вважаю, що Верховна Рада замість того, щоб ухвалювати такі закони, повинна прийняти звернення до Кабінету Міністрів України з вимогою негайно звільнити корупційне керівництво цієї так званої АРМА. А щодо самої АРМА необхідно провести реальний аудит, перевірку і прийняти законодавство, яке не дозволить такі корупційні оборудки в подальшому. Оце буде правильно і по-державницьки.

Дякую.

Веде засідання Голова Верховної Ради України
СТЕФАНЧУК Р.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, обговорення цього питання завершено. Переходимо до прийняття рішення. Будь ласка, займіть свої місця.

Нагадаю, що це проект блокувальної постанови, і ви почули аргументи сторін. Тому переходимо до голосування.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Постанови «Про скасування рішення Верховної Ради України про прийняття у другому читанні та в цілому проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення інституційної спроможності Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, та вдосконалення механізмів управління активами» (№ 12374-д від 10.02.2025)» ([№ 12374-д-П](#)) у цілому.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 47.

Рішення не прийнято.

Проект постанови вважається відхиленням.

Шановні колеги, переходимо до проекту постанови «Про скасування рішення Верховної Ради України від 18.06.2025 про прийняття в другому читанні та в цілому Проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення реалізації права на набуття та збереження громадянства України» (реєстр. [№ 11469](#) від 07.08.2024 року)» ([№ 11469-П](#)) та проектів постанов [№ 11469-П1](#), [№ 11469-П2](#).

Учора на засіданні Погоджувальної ради ми прийняли рішення, що об'єднаємо обговорення цих проектів постанов. Не буде заперечень? Тоді переходимо до обговорення.

Ми домовилися, що спочатку виступить автор першого проекту постанови Петруняк Євген Васильович, потім – Разумков Дмитро Олександрович, 4 хвилини, щодо двох інших проектів постанов, після нього – Кальченко, далі проведемо виступи: два – за, два – проти, і перейдемо до голосування.

Петруняк Євген Васильович, 2 хвилини. Будь ласка.

ПЕТРУНЯК Є.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Дякую. Шановні колеги! Вашій увазі пропонується проект постанови про скасування рішення Верховної Ради України щодо прийняття в цілому закону про множинне громадянство. Насамперед хочу сказати, що порядок розгляду цього проекту закону відбувався з порушенням статті 117 Регламенту Верховної Ради України, що стало підставою для внесення даного проекту постанови. Але об'єктивними обставинами для цього проекту постанови і скасування рішення Верховної Ради є невідповідність прийнятого закону статті 4 Конституції України, яка визначає, що в Україні діє єдине громадянство.

На сьогодні ми бачимо дуже багато тлумачень цього поняття. Тобто різні політики, експерти намагаються тлумачити, розказувати, що поняття єдиного громадянства передбачає не одне громадянство в Україні, а наявність множинного громадянства. Просто Україна може надавати громадянство України лише своїм громадянам. Власне, через такі дискусії ми, члени міжфракційного депутатського об'єднання «Розумна політика», звернулися до Конституційного Суду з конституційним поданням щодо тлумачення цього поняття. На нашу думку, до моменту винесення Конституційним Судом рішення щодо цього питання прийняття такого закону в стінах Верховної Ради є, як мінімум, передчасним.

До того ж даним законом не вирішуються основні питання: щодо військової служби осіб, які за спрощеним порядком набудуть громадянство України, чи можуть такі особи набувати у власність землі сільськогосподарського призначення, чи можуть вони обиратися і бути обраними до органів державної влади. Тобто є безліч питань, які не вирішуються...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Дмитро Олександрович Разумков. Будь ласка, 4 хвилини.

РАЗУМКОВ Д.О., народний депутат України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Дякую. Коли ви голосували за цей законопроект, порушили і Регламент Верховної Ради України, про що говорили колеги, і ключове – Конституцію України. Ви всі давали клятву, що будете дотримуватися Конституції, стаття 4 якої визначає: «В Україні існує єдине громадянство». Не множинне, не вторинне, не третинне – єдине, тому 99 народних депутатів у цьому залі підписалися під зверненням до Конституційного Суду. Відповіді досі немає, рішення немає.

Ми не мали права розглядати цей законопроект. Ви приймаєте закони на користь громадян інших держав. Ви дали можливість громадянам Європейського Союзу, Сполучених Штатів Америки, багатьох інших країн світу ставати громадянами України, але вони не платитимуть податків, хоча для українців податки підвищили в декілька разів під час війни, не нестимуть службу, хоча українців продовжують мобілізувати, і дуже часто ця мобілізація називається «бусифікацією». Ви не гарантуєте безпеку для українців, але забезпечуєте безпеку для громадян, які, можливо, стануть українцями, а зараз перебувають за кордоном і непогано себе почувають в Італії, Франції, Німеччині, інших країнах світу. Ви не зобов'язуйте їх ставати частиною українського суспільства. Ви не даєте можливості українським громадянам на правах взаємності отримувати так само громадянство Італії, Франції, інших країн світу. Немає про це жодного слова в цьому законопроекті. Тобто іноземцям ви даєте все, українцям не даєте нічого.

Тут колега розповідав про землю. Під час голосування в цьому залі багато списів було поламано, щоб не давати можливості іноземцям купувати землю сільськогосподарського призначення в Україні. За законодавством, вони можуть її купувати лише після проведення загальнонаціонального референдуму, на якому буде прийнято відповідне рішення. Ви й тут усіх обвели навколо пальця, давши можливість іноземцям спокійно, без жодних зобов'язань отримувати громадянство України і купувати українську землю. Скажіть, будь ласка, як це корелюється з тим, що ви в цьому залі проголосували, встановивши, що не можна цього робити, що це не відповідає інтересам нашої держави? Пам'ятаєте, скільки місяців ми розглядали законопроект про землю?

Ви сьогодні продовжуєте працювати на користь інших держав, а не на нашу державу. Ви робите все, допомагаючи будь-кому, а не українцям. Ви не створюєте умов, щоб українці поверталися з-за кордону. За різними оцінками, на сьогодні дефіцит робочої сили в Україні становить 4,5 мільйона осіб. Ви не створюєте умов для їх повернення додому після війни, тому що Міністерство національної єдності, якого найближчим часом уже не буде, розповідало маячню про те, що ми маємо зробити, щоб вони приїхали зараз. Супер! Як? Відповіді нуль. Незабаром і міністерство перетвориться на нуль.

Але питання в тому, що ви їх не повернете, поки тут не буде безпечно. А далі треба буде забезпечити п'ять базових речей: дах над головою (до речі, ви не заклали в бюджеті кошти для забезпечення відновлення житла і тимчасово переміщених осіб, і тих, які виїхали за кордон), робоче місце, школа, дитячий садок, лікарня і магазин, де можна буде купити елементарні першочергові речі: їжу, одяг тощо. Якщо ви це все не зробите, в нас буде дефіцит робочої сили не 4,5 мільйона осіб, а більше, українців ставатиме менше. Тими законами, які ви приймаєте в цьому залі, ви робите все, щоб українці їхали за кордон. Сюди більше ніхто не приїде, залишиться порожня держава навіть після завершення війни.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Дмитре Олександровичу.

Запрошую до слова Кальченка Сергія Віталійовича щодо всіх трьох проектів постанов.

Будь ласка, Сергію Віталійовичу.

КАЛЬЧЕНКО С.В. Шановна президіє, шановні народні депутати! Комітет з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України розглянув на своєму засіданні три проекти постанов № 11469-П, № 11469-П1 № 11469-П2, внесені депутатами Петруняком та іншими, Бабієм та іншими і Разумковим та іншими. Комітет ухвалив відповідні висновки на проекти цих постанов, в яких зокрема зазначив, що згідно з інформацією, яка розміщена на офіційному веб-сайті Верховної Ради України, надання депутатам підготовленого до другого читання проекту закону,

висновку головного комітету, інших супровідних документів не узгоджується з положеннями частини першої статті 117 Регламенту Верховної Ради України.

У підсумку регламентний комітет ухвалив рішення рекомендувати парламенту визначатися шляхом голосування щодо прийняття або відхилення цих проектів постанов.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергію Віталійовичу.

Прошу представників фракцій і груп записатися на виступи щодо цих проектів.

Степан Іванович Кубів. Будь ласка.

КУБІВ С.І., член Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановний пане Голово, прошу передати слово Княжицькому Миколі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Микола Княжицький. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (одномандатний виборчий округ № 116, Львівська область, політична партія «Європейська солідарність»). Шановні колеги! Я погоджуюся з тим, що є питання щодо відповідності закону Конституції, але головне, чи допоможе такий закон повернути багато мільйонів українців, які зараз вимушено опинилися за межами України, чи дасть змогу врегулювати демографічну проблему, про що нам казали, коли його ініціювали. Абсолютно ні.

Я подав проект закону про демографічну політику, який підтримав наш комітет, але він досі не вноситься на розгляд залу. Суть його в тому, щоб ми дбали не лише про тих, хто за кордоном, не лише про біженців, а й про внутрішньо переміщених осіб, про засади демографії в Україні. Тому що демографічна проблема після військової проблеми є однією із найважливіших для нас. Це те, чого хоче ворог: щоб Україна знелюдніла.

Підвищення виплат за народжених дітей є позитивним кроком, але в жодній країні таке підвищення виплат ніколи не вирішувало демографічної політики. Звісно, люди хочуть повертатися і народжувати там, де є безпека, але також там, де є демократія, де є майбутнє, де є прозорість процедур, де не створюють міністерство, як було в нас, так званої єдності під міністра, якого потім звинувачують у корупції, через що і закривають це міністерство.

Я пропонував створити на рівні віце-прем'єр-міністра єдине міністерство, яке опікувалося б і біженцями, і ВПО, і демографією, і дійсно було б дієвим щодо повернення українців. Але це нікому нецікаво. Ми чомусь під людей і під

вибори створюємо структури, потім так само легко їх ліквідуємо, знищуючи інституційну структуру держави, яка вкрай необхідна нам так само, як і повноцінна єдність в умовах війни.

Це позиція фракції «Європейська солідарність». Ми вимагаємо серйозно займатися демографічними проблемами.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Від фракції «Слуга народу» слово надається народній депутатці Лис Олені Георгіївні. Будь ласка.

ЛИС О.Г., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (одномандатний виборчий округ № 201, Чернівецька область, політична партія «Слуга народу»). Прошу передати слово Олександрову Бакумову.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олександр Сергійович Бакумов. Будь ласка.

БАКУМОВ О.С. Дякую, шановні колеги. Безсумнівно, можна говорити про норми Регламенту і їх порушення, але як представник інтересів 99 народних депутатів України у Конституційному Суді я хочу звернути увагу на тлумачення статті 4 Конституції України щодо єдиного громадянства.

Дійсно, політично можна говорити, що інститут біпартизму чи множинного громадянства є надзвичайно важливим. Так, він впливає на дуже багато речей, зокрема й на статус відповідних суб'єктів, фізичних осіб у суспільстві, на коло їх повноважень, на обсяги їх обов'язків, але, на мою думку, український парламент у цьому разі дещо поспішив з ухваленням рішення. Ми мали б усе-таки дочекатися рішення Конституційного Суду, щоб упевнено сказати, що нічого не порушили.

Під час голосування я не підтримував вказаний законопроект, тому що вважаю це порушенням Конституції. Ми маємо не забувати банальних і фундаментальних речей, що Конституція України за своєю правовою природою не є нашим актом, не є актом законодавця. Конституція України є актом установчої влади, а установча влада – це народ. Народ у статті 4 Конституції визначив, що в Україні існує єдине громадянство, а підстави набуття або припинення громадянства України встановлюються законом.

У даному випадку можна вважати, що в діях тих, хто підтримав вказаний законопроект, містяться ознаки того, що вони вчинили це всупереч розділу І Конституції. Тому моя пропозиція полягає в тому, щоб завжди чекати, виважено рухатися в цьому напрямі. Мало бути рішення Конституційного Суду, щоб закони, ухвалені в цих стінах на пленарному засіданні, не ставилися під сумнів щодо їхньої подальшої долі, зокрема відповідності нормам Основного Закону.

Хочу сказати, що я підтримуватиму проект постанови про скасування результатів голосування.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, ми завершили обговорення цих трьох проектів постанов, переходимо до прийняття рішення. Я почергово ставитиму їх на голосування, тому, будь ласка, підготуйтеся. Нагадую, що це проекти постанов про скасування рішення Верховної Ради України.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Постанови «Про скасування рішення Верховної Ради України від 18.06.2025 про прийняття в другому читанні та в цілому Проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення реалізації права на набуття та збереження громадянства України» (реєстр. № 11469 від 07.08.2024 року)» ([№ 11469-П](#)). Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 53.

Рішення не прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Постанови «Про скасування рішення Верховної Ради України від 18.06.2025 про прийняття в другому читанні та в цілому Проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення реалізації права на набуття та збереження громадянства України» (реєстр. № 11469 від 07.08.2024)» ([№ 11469-П1](#)). Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 52.

Рішення не прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Постанови «Про скасування рішення Верховної Ради України від 18.06.2025 про прийняття в другому читанні та в цілому Проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення реалізації права на набуття та збереження громадянства України» (реєстр. № 11469 від 07.08.2024)» ([№ 11469-П2](#)). Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 50.

Рішення не прийнято.

Дякую.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **КОРНІЄНКО О.С.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, для урочистого виступу з нагоди Дня Української Державності на трибуну запрошується Голова Верховної Ради України Руслан Олексійович Стефанчук.

СТЕФАНЧУК Р.О., Голова Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Дякую. Дорогий український народ! Шановні народні депутати України! Сьогодні згідно з указом Президента України Володимира Зеленського ми вже вчетверте у своїй історії відзначаємо День Української Державності. Ці чотири роки з моменту цього історичного президентського указу стали важливою цеглиною відновлення історичної правди і справедливості. Нею було зміцнено могутні мури нашої понад тисячолітньої історії державності, могутні мури нашої стійкості і незламності. І сьогодні ми вшановуємо пам'ять не лише наших великих князів, зокрема засновників Руської держави Аскольда, Діра, Олега, хрестителя Русі-України – святого рівноапостольного князя Київського Володимира Великого, славного Ярослава Мудрого, який проклав шляхи в Європу, а насамперед нашу понад тисячолітню Українську державу. Сьогодні ми утверджуємо спадкоємність багатовікової історії українського державотворення. Сьогодні ми віддаємо данину шани нашим славним воїнам, всім звияжним борцям за свободу і незалежність України, бо за нашими плечима Десятинна церква, Києво-Печерська лавра, Свята Софія, Золотоверхий Михайлівський собор, бо саме тут, у водах Почайни, хрестили Русь, бо на наших землях були написані «Повість минулих літ», «Слово про Ігорів похід», Остромирове Євангеліє, Острозька Біблія і Пересопницьке Євангеліє, яке стоїть тут, коли президенти складають свою присягу, бо нас ведуть вперед наш синьо-жовтий стяг, наш золотавий тризуб і наш Державний Гімн «Ще не вмерла України», з якого ми починаємо кожне засідання Верховної Ради України, тому що це наші святині, наші вічні джерела і непорушні фундаменти, які ніхто і ніколи не може ані осквернити, ані привласнити, ані завоювати.

Шановні друзі, керуючись засадничими принципами тяглості своєї історії, захисту власного сьогодення і майбутнього, і через тисячу років Україна продовжує творити свою державу, боротися за власну свободу і незалежність. Цей складний і кривавий процес, який у серпні 1991 року видавався нашим славним попередникам завершеним, триває і сьогодні. Ворожа московія, яка тимчасово окупувала наші території у 2014 році, а у 2022 розгорнула повномасштабну агресію, не зупинить нас на шляху нашого державотворення. Ми захистимо нашу державу і відстоїмо свою незалежність. Ми вийдемо ще сильнішими з цієї несправедливої і жорстокої війни. Ми відбудуємо нашу країну і ніколи не забудемо жодної нашої жертви. Запорукою цьому є мужність і героїзм незламного українського народу, кожного українця і кожної українки, звияга наших уславлених Збройних Сил і всіх сил безпеки та оборони.

А ще ми обов'язково притягнемо агресора до відповідальності за міжнародним правом за кожне забране життя, за кожну скалічену долю, за кожне руйнування. Я особливо прошитиму вас після цього виступу одностайно підтримати ратифікацію конвенції, яка була підписана у Страсбурзі.

Я переконаний, що для нас як для законотворців саме питання справедливості – це питання всього нашого життя. Саме тому, шановні колеги,

на Верховну Раду, на кожного із нас покладається особлива роль. Немає сумнівів, що наш парламент у тісній взаємодії з Президентом України, Кабінетом Міністрів зуміє з честю виконати свою історичну місію. Кожне наше рішення має бути спрямоване на досягнення цієї важливої мети. Кожна наша дія повинна зміцнювати державу, захищати і підтримувати наш народ, інтегрувати Україну до цивілізованого світу, до великої європейської і євроатлантичної родини. Сьогодні немає нічого головнішого за це єдине і нероздільне завдання, бо саме ми несемо відповідальність за це перед народом, перед історією і перед Господом Богом.

Шановні друзі, Україна не сама у своїй боротьбі. Ми глибоко вдячні всім, для кого боротьба України була і є власною боротьбою, усвідомленим власним вибором, власним захистом від агресії. Ми вдячні Європейському Союзу і Північноатлантичному альянсу. Ми вдячні за лідерство і підтримку Сполученим Штатам Америки. Серед країн, які надають Україні допомогу, немає малих чи великих. Ми вважаємо кожен із них великою за своїм духом, своєю відданістю, своїми вчинками. Завдяки нашим зусиллям та відповідальності і солідарності демократичного світу народна підтримка України лише зростатиме. Про це свідчать останні події, що є частиною складних міжнародних процесів. Україна бере безпосередню й активну участь у них, наполягає, переконує і, що головне, досягає результату.

Ця підтримка не припиниться, доки не настане справедливий і тривалий мир, бо цього хоче втомлена, але нескорена Україна, бо цього хоче український народ, про якого великий Василь Симоненко колись написав: «Народ мій є! Народ мій завжди буде! Ніхто не перекреслить мій народ!».

З Днем Української Державності! Слава Україні! *(Оплески)*.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Руслане Олексійовичу, за ваш виступ.

Веде засідання Голова Верховної Ради України
СТЕФАНЧУК Р.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, переходимо до наступного питання... *(Шум у залі)*.

З процедури?

Ірина Геращенко. Але лише з процедури, Ірино Володимирівно. Будь ласка.

ГЕРАЩЕНКО І.В. Шановний головуючий, наша фракція уважно слухала ваш виступ, і, думаю, ми були єдині, які уважно слухали, щоправда не аплодували.

Я хочу звернутися до залу і попросити з повагою ставитися хоча б до Голови Верховної Ради. Коли він виступає, послухайте. Вас вистачає лише на бурхливі сталінські аплодисменти, слухати в цьому залі ви не вмієте.

Ми звертаємося до Голови Верховної Ради про порядок у залі, про повагу одне до одного, коли всі виступають, у тому числі й Голова Верховної Ради.
Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Ірино Володимирівно.

Шановні колеги, переходимо до наступних питань порядку денного.

На ваш розгляд пропонується проект Закону «Про ратифікацію Угоди між Україною та Радою Європи про створення Спеціального трибуналу щодо злочину агресії проти України» ([№ 0328](#)).

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього питання за скороченою процедурою. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 222.

Рішення прийнято.

Запрошую для представлення проекту Закону «Про ратифікацію Угоди між Україною та Радою Європи про створення Спеціального трибуналу щодо злочину агресії проти України» міністра закордонних справ України Сибігу Андрія Івановича.

Будь ласка, Андрію Івановичу.

СИБІГА А.І., міністр закордонних справ України. Шановний пане Голово, шановні народні депутати України! У Страсбурзі 25 червня відбулася історична подія: Президент України Володимир Зеленський та Генеральний секретар Ради Європи Ален Берсе підписали Угоду про створення Спеціального трибуналу щодо злочину агресії проти України. Підписанню передувала послідовна та наполеглива робота МЗС, Офісу Президента, Верховної Ради України та багатьох із вас.

Для мене особливо важливо, що зелене світло угоді дали 9 травня у Львові разом з європейськими колегами, міністрами закордонних справ. Це відбулося в місті, з яким пов'язані Рафаель Лемкін і Герш Лаутерпахт – засновники сучасного міжнародного кримінального права. Саме вони колись ввели поняття «геноцид» та «злочин проти людяності».

Ми повернули міжнародне кримінальне право до України, і це історія. Під час роботи над створенням Спеціального трибуналу були взяті до уваги досвід роботи Нюрнберзького та Токійського трибуналів, трибуналу для колишньої Югославії Міжнародного кримінального суду.

Хочу висловити особливу вдячність вам, народним депутатам, за ваші зусилля. Резолюції парламентських асамблей, міжнародних організацій та національних парламентів зробили суттєвий внесок на цьому шляху.

Відповідальність російських злочинців має бути неминучою від військово-політичного керівництва до кожного окремого російського окупанта,

від злочину агресії до всіх похідних звірств, воєнних злочинів, злочинів проти людяності та геноциду. У Кремлі насправді дуже бояться відповідальності, чим більше їхня пропаганда це заперечує, тим більше очевидним стає цей факт. Тому мусимо не покладати рук, допоки російські злочинці не будуть покарані.

Дякую за увагу і прошу підтримати цей важливий законопроект.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Андрію Івановичу.

Запрошую до слова голову Комітету з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва Мережка Олександра Олександровича. Будь ласка.

МЕРЕЖКО О.О., голова Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги! Сьогодні дійсно історичний день. За дорученням Голови Верховної Ради України та відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України комітет на своєму засіданні 4 липня 2025 року розглянув внесений Кабінетом Міністрів України проект Закону «Про ратифікацію Угоди між Україною та Радою Європи про створення Спеціального трибуналу щодо злочину агресії проти України».

Метою проекту закону є виконання внутрішньодержавної процедури, спрямованої на набрання чинності для України Угоди між Україною та Радою Європи про створення Спеціального трибуналу щодо злочину агресії проти України, підписаної 25 червня 2025 року в місті Страсбурзі (Французька Республіка) відповідно до Закону України «Про міжнародні договори України».

Ратифікація угоди дозволить створити умови для відновлення справедливості та започаткувати юридичний механізм формування інституційної основи Спеціального трибуналу, зокрема визначення його місця розташування, розробки внутрішньої регламентації та залучення інших держав до розширеної часткової угоди, що становить основу його подальшого функціонування.

За наслідками розгляду комітет на своєму засіданні ухвалив рішення рекомендувати Верховній Раді України прийняти проект закону за основу та в цілому з урахуванням техніко-юридичних правок і пропозиціями комітету, а саме: доповнивши частину першу законопроекту після слів «що настає після» словом «дати», а також доповнивши його новою частиною другою такого змісту: «Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування».

Шановні колеги, прошу підтримати рішення комітету.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, переходимо до обговорення проекту закону. Прошу представників фракцій і груп записатися на виступи: два – за, два – проти.

Наливайченко Валентин Олександрович, фракція політичної партії Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина».

НАЛИВАЙЧЕНКО В.О., секретар Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Дякую. Шановний пане Голово, шановні пані та панове, а найголовніше, дорогі наші захисники! Сьогодні Україна ратифікує Угоду про створення Спеціального трибуналу щодо злочину агресії проти України. Питання створення Спеціального трибуналу для фракції «Батьківщина» дуже важливе, оскільки ми розуміємо, що це насамперед захист кожного, хто потерпав і потерпає від російської агресії, захист кожного свідка, кожної української дитини, яку викрав російський агресор. Тому ми всіляко вітаємо пропозицію, щоб у секретаріаті Спеціального трибуналу був окремий відділ у справах свідків та потерпілих українців.

У зв'язку з цим фракція «Батьківщина» вже сьогодні закликає Генерального прокурора та Офіс Генерального прокурора, щоб усі докази, які збирають українські прокурори і слідчі, прізвище, дата народження кожної викраденої української дитини на судовому процесі проти путіна та співорганізаторів агресії проти нас були доказами від імені України, від імені міжнародної справедливості. Для нас Спеціальний трибунал щодо злочину агресії проти України означає міжнародну справедливість і так само українську справедливість на нашій землі. Кожен агресор тепер розумітиме, що буде покараний за злочин агресії і притягнутий до кримінальної відповідальності без строків давності і амністії.

Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава!

Юрчишин Ярослав Романович, фракція політичної партії «Голос». Будь ласка.

ЮРЧИШИН Я.Р., голова Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Шановні колеги! Непокаране зло повертається. Непокараний злочин геноциду росії проти кримських татар у процесі Другої світової війни обернувся вторинним геноцидом тепер уже всього українського народу, починаючи з 2014 року і актуалізуючись після повномасштабного вторгнення у 2022 році. Непокарання росії за потоплення в крові незалежності Чеченської Республіки Ічкерія повернулося потопленням у крові Бучі та Ірпеня.

Тому ми дякуємо і Міністерству закордонних справ, і Постійному представництву України при Раді Європи та його очільнику, пану Борису

Тарасюку, і всім дотичним, які довгий час на різних посадах добивалися, щоб цей процес був запущений. Ми підтримуємо колег, які кажуть, що ми не маємо права зараз пропустити цей шанс покарати зло. Тож робота для нашої прокуратури, правоохоронних органів зараз є надзвичайно важливою. Але хочу наголосити, що нам потрібно добитися покарання росії як за злочини щодо України, так і за інші геноцидальні злочини.

Тому ще раз звертаюся до pana Мережка з проханням розглянути законопроект про політику щодо поневолених росією народів. Давайте встановлювати справедливість на всіх рівнях.

Дякую міністерству, яке підтримало даний проект.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Климпуш-Цинцадзе Іванна Орестівна, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ І.О., голова Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу передати слово Олексію Гончаренку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Гончаренко Олексій Олексійович. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 137, Одеська область, самовисуванець). Шановні колеги, шановні друзі! Насправді сьогодні дуже важливий день і дуже важливий момент. Створення такого трибуналу – це шлях до справедливості.

Звичайно, зараз ми не відчуваємо цього, бо здається, що це все дуже далеко. Але цей шлях треба починати і якнайшвидше.

Я хочу подякувати всім нашим колегам з делегації України в Парламентській асамблеї Ради Європи. Наша спільна робота незалежно від політичних партій дозволила зробити цей трибунал можливим. Ми разом з вами боролися за це. Коли ми об'єднані, справді, можемо робити дива.

І те, що цей трибунал постане, путін не вірив, коли 3,5 року тому починав повномасштабну агресію. Ми сьогодні в день святого Володимира, приймаємо рішення, результатом якого має бути покарання московського уродця з московських боліт Владіміра, який має понести відповідальність за все, що зробив. Бо все починається з нього, з найвищого військово-політичного керівництва росії.

Я хочу звернутися до них: що ви собі не думали б сьогодні, настане день, і ви всі будете покарані за те, що накоїли проти України та українців. Ви всі, де не знаходилися б, будете покарані за ті злочини, які наробили. Ми ніколи не заспокоїмося, скільки не минуло б років чи десятиліть, поки останній із вас не понесе свою відповідальність.

Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Чайківський Іван Адамович, депутатська група «Партія «За майбутнє», передає слово Констанкевич Ірині. Після цього ще виступлять Юрченко, група «Відновлення України», і Мезенцева-Федоренко, фракція «Слуга народу».

Констанкевич. Будь ласка.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (одномандатний виборчий округ № 23, Волинська область, самовисуванець).* Шановні колеги! Ми сьогодні є свідками історичних подій. Думаю, згодом, коли ми вже не працюватимемо в парламенті, запишемо у своїх мемуарах, які історичні події відбувалися.

Але нам потрібно говорити не лише з українського фокусу, як ми бачимо створення Спецтрибуналу, важливо розуміти, як оцінюють ці події і наші міжнародні партнери. Я хочу зачитувати вислів з газети «*The Guardian*»: «Пропозиція Спецтрибуналу – найбільш амбітна юридична ініціатива з часів Нюрнберга. Вона перевіряє, чи може міжнародне право вистояти перед політикою сили».

Так, справді, Спецтрибунал – це перевірка для всіх міжнародних партнерів, для міжнародного права, чи є в них поняття справедливості, чи розуміють вони місце і значення України як великої демократичної держави у світі та європейській спільноті. Тому Спецтрибунал поруч з Міжнародним кримінальним судом, поруч з іншими важливими рішеннями і нещодавнім рішенням ЄСПЛ – це етапи одного великого визнання України у світовому контексті.

Тут треба відзначити величезну роботу Міністерства закордонних справ, наших юристів-міжнародників, Парламентської асамблеї Ради Європи і української делегації в ПАРЄ, яку очолює Марія Мезенцева-Федоренко, подякувати Постійному представництву України при Раді Європи і його очільнику Борису Івановичу Тарасюку, а загалом сотням і тисячам людей, які працювали протягом двох років над тим, щоб Спецтрибунал був створений.

Але на цьому ми не зупиняємося, нам потрібно виділити кошти на функціонування офісу, підтримати...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Юрченко Олександр. Після нього виступить Марія Мезенцева-Федоренко, і перейдемо до голосування (*Шум у залі*). Ще виступлять Мамка і Білозір.

Юрченко. Будь ласка.

ЮРЧЕНКО О.М., *голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (одномандатний виборчий округ № 211, м. Київ, політична партія «Слуга народу»).* Шановні колеги! Саме росія розпочала цю кровожерливу війну, грубо порушуючи всі

принципи міжнародного права. Ми розуміємо, що за цим стоїть вище політичне та військове керівництво московії, яке чомусь впевнене, що його не притягнуть до відповідальності. Україна ж вимагає, щоб кожен, хто винен в агресії, хто робив злочини на нашій землі стосовно наших людей, обов'язково поніс відповідальність. Це трибунал, а не просто суд. Він матиме чудову структуру – палати, офіс прокурора, секретаріат і буде незалежним та неупередженим у своїй діяльності.

Ми не зупинимося. Це повинні пам'ятати всі, які чинять злочини, і цим самим...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Мезенцева-Федоренко, потім – Мамка і Білозір, і переходимо до голосування.

Будь ласка, Маріє Сергіївно, 1 хвилина.

МЕЗЕНЦЕВА-ФЕДОРЕНКО М.С., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу (одномандатний виборчий округ № 168, Харківська область, політична партія «Слуга народу»). Шановні панове міністри, шановні колеги, шановний український народ! Ми не просто наближаємося до дня справедливості, а реанімуємо міжнародне гуманітарне право і міжнародне кримінальне право, які не працювали дуже багато років. Такого трибуналу вимагали в кожному куточку нашої рідної держави. Куди б ми не поїхали – у село, містечко, район чи місто, звільнені, які знаходилися під тимчасовою окупацією, усі вимагали одного – термінової справедливості. Якби росія не вторглася на нашу територію в 2014 році, якби не повторилася агресія в 2022 році в повномасштабному вимірі, не було б, мінімум, 180 тисяч воєнних злочинів. Справедливість повинна настати щодо кожного кейсу.

Дякуємо Президенту Зеленському за лідерство. Прямуємо до справедливості разом з Радою Європи і всіма партнерами.

Слава Українській державі!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мамка Григорій Миколайович. Будь ласка.

МАМКА Г.М., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Шановні колеги! Дійсно, це перший крок до роботи на міжнародному рівні. Але в назві цього трибуналу є слово «спеціальний». Зверніть увагу, саме під цю історію необхідно його створювати. Таке у світі створювалося декілька разів. Якщо це Спеціальний трибунал, необхідно врегулювати норми щодо прав, повноважень і найголовніше, як його рішення поширюватимуться і виконуватимуться.

Нам дали шанс, тому ми повинні на міжнародному рівні врегулювати і погодити це законодавство, щоб був ефект і взаємодія Спеціального трибуналу з Міжнародним кримінальним судом.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Лариса Білозір. Будь ласка.

Шановні колеги, після цього виступу будемо голосувати. Займіть, будь ласка, свої місця.

БІЛОЗІР Л.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (одномандатний виборчий округ № 15, Вінницька область, самовисуванець). Шановні українці, шановні колеги! Спеціальний трибунал щодо злочину агресії проти України має стати сигналом на майбутнє: ніхто не може руйнувати, вбивати та зневажати міжнародне право.

Дата 25 червня у стінах Ради Європи стала, дійсно, історичною, наш Президент підписав угоду разом із Генеральним секретарем ПАРЄ Аленом Берсе про створення Спеціального трибуналу, і сьогодні ми її ратифікуємо.

З самого початку повномасштабного вторгнення наша делегація в ПАРЄ робила все, щоб був створений цей трибунал, навіть тоді, коли це здавалося неможливим, щоб притягнути військове керівництво росії до відповідальності. З того часу було прийнято 30 резолюцій ПАРЄ щодо України. Рішення про створення Спецтрибуналу, над яким ми всі працювали, здавалося недосяжним. Але трибунал нарешті створений. Ми маємо чітко продемонструвати, що агресія призводить до покарання, і маємо зробити це разом.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, ми завершили обговорення цього питання. Переходимо до прийняття рішення. Прошу народних депутатів підготуватися до голосування.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про ратифікацію Угоди між Україною та Радою Європи про створення Спеціального трибуналу щодо злочину агресії проти України» ([№ 0328](#)) за основу та в цілому з урахуванням пропозицій комітету та з необхідними техніко-юридичними правками.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 323.

Рішення прийнято.

Закон прийнято.

Покажіть по фракціях і групах (*Шум у залі*).

Власенко – з процедури, і перейдемо до наступного питання.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, шановний пане Голово. Я прошу вас, користуючись вашими правами головуючого, подякувати українській парламентській делегації в Парламентській асамблеї Ради Європи за цю роботу. Тому що коли всі розповідають про політичний туризм депутатів, знаєте, це виглядає смішно. Так, звичайно, сьогодні прийняття цього закону було б неможливим без ролі Президента, Офісу Президента, Міністерства закордонних справ, нашого представництва в Раді Європи, але й без української парламентської делегації в ПАРЕ це було б абсолютно неможливим, тому що саме українська парламентська делегація зробила все, щоб це рішення було прийнято.

Я пам'ятаю, коли 2,5 року тому ми починали цю роботу, тодішній Єврокомісар з питань юстиції Дідьє Рейндерс сказав: «Цього ніколи не буде за вашого життя». Але завдяки системній роботі Офісу Президента, міністерства, парламенту, парламентської делегації ми досягли того, що зробили це. Тому прошу подякувати парламентській делегації, пане Голово (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Сергію Володимировичу, це саме той приклад блискучої міжпарламентської діяльності, який ми маємо честь сьогодні спостерігати. Тому я дякую усій нашій парламентській делегації, усім представникам, усім депутатам, які все зробили, щоб ми щойно прийняли цей закон. Дякую кожному із вас, хто сьогодні проголосував і натиснув на зелену кнопку, показавши єдність українського парламенту. Я переконаний, це прекрасний приклад нашої спільної праці.

Дякую і слава Україні!

Наступний проект Закону «Про зупинення для України дії Конвенції про заборону застосування, накопичення запасів, виробництва і передачі протипіхотних мін та про їхнє знищення» ([№ 0329](#)).

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього законопроекту за скороченою процедурою. Прошу голосувати.

«За» – 268.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, Олександр Сергійович внесе пропозицію про невідкладне підписання відразу для двох законів. Тому давайте проголосуємо за цей законопроект, а потім за пропозицію про невідкладне підписання, тому що це теж дуже важлива річ.

Запрошую до доповіді міністра закордонних справ України Сибігу Андрія Івановича.

Будь ласка, Андрію Івановичу.

СИБІГА А.І. Шановний пане Голово, шановні народні депутати! Цей проект закону підготовлений на виконання рішення РНБО, яке введено в дію указом Президента України Володимира Зеленського. Він погоджений усіма причетними органами влади. Учора його одноставно підтримав парламентський комітет, у засіданні якого я мав честь брати участь. Дякую членам комітету.

Коротко ознайомлю з контекстом. У 2005 році, на жаль, Україна ратифікувала так звану Оттавську конвенцію про заборону протипіхотних мін та сумлінно виконувала її положення. Водночас росія, яка не є учасницею конвенції, у 2014 році здійснила акт агресії та широко використовує протипіхотні міни.

У 2016 та 2018 роках Україна офіційно повідомляла Генерального секретаря ООН як депозитарія конвенції про виявлення на окупованих росією територіях великої кількості протипіхотних мін. З 2022 року на території України зафіксовано понад 4 тисячі 590 випадків застосування росією різних типів протипіхотних мін, відкрито 616 кримінальних проваджень щодо загибелі 256 та поранення майже 500 людей, серед яких діти. Ми опинилися в несправедливій ситуації, яка обмежує наше суверенне право на самооборону згідно із статтею 51 Статуту ООН.

Правовою підставою для зупинення дії згаданого документа є Віденська конвенція про право міжнародних договорів, а саме стаття 62 «Докорінна зміна обставин». Важливо, що низка держав Європи нещодавно ухвалила подібні рішення щодо цієї конвенції через російську агресію та суттєве погіршення безпекової ситуації в регіоні. Це Латвія, Литва, Естонія, Польща та Фінляндія.

Маємо твердо захищати насамперед свої безпекові інтереси і максимально прибирати та зупиняти все, що послаблює Україну. Зупинення дії Оттавської конвенції дозволить посилити ефективність захисту та дасть силам оборони України додаткові можливості для відсічі піхотних штурмів противника.

Прошу підтримати цей проект закону.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Андрію Івановичу.

Запрошую до слова голову Комітету з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва Олександра Олександровича Мережка. Будь ласка.

МЕРЕЖКО О.О. Шановні колеги, за дорученням Голови Верховної Ради України та відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України комітет на своєму засіданні 14 липня 2025 року розглянув внесений Кабінетом Міністрів України проект Закону «Про зупинення для України дії Конвенції про заборону застосування, накопичення запасів, виробництва і передачі протипіхотних мін та про їхнє знищення».

Метою проекту закону є виконання внутрішньодержавної процедури, спрямованої на зупинення для України дії Конвенції про заборону застосування, накопичення запасів, виробництва і передачі протипіхотних мін та про їхнє

знищення, яка набрала чинності для України 19 червня 2005 року. Зупинення для України дії конвенції обумовлене докорінною зміною обставин, зокрема необхідністю вжиття додаткових заходів для відсічі збройної агресії російської федерації проти України та надання додаткових засобів для цього силам оборони України.

Російська федерація не є державою – учасницею конвенції 1997 року. Це додатково створює нерівні умови для застосування засобів захисту, у зв'язку з чим виникла нагальна необхідність в усуненні бар'єрів, які перешкоджають ефективному захисту територіальної цілісності та суверенітету України, чим є зупинення для України дії конвенції.

За наслідками розгляду комітет на своєму засіданні ухвалив рішення рекомендувати Верховній Раді України прийняти проект закону за основу та в цілому з урахуванням техніко-юридичних правок.

Шановні колеги, прошу підтримати рішення комітету.

Дякую вам за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, переходимо до обговорення проекту закону. Прошу представників фракцій і груп записатися на виступи.

Геращенко Ірина Володимирівна, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

Шановні колеги, я прошу уваги.

ГЕРАЩЕНКО І.В. Шановні колеги, цей законопроект про денонсацію нашої зовнішньополітичної наївності, яка підірвалася на протипіхотній міні. Очевидно, що Україна так само, як і під час прийняття Будапештських угод, коли ми відмовилися від ядерної зброї, під час ратифікації Оттавської конвенції, вірила в те, що росія може бути сусідом. Але ми тоді, можливо, не знали нюансів нашої багатовічної історії, що росія може бути лише ворогом.

Хочу подякувати пану міністру, який щойно сказав дуже важливі слова: Українська держава, українська влада почала роботу щодо денонсації Оттавської конвенції з 2015 року. Для мене це дуже емоційна тема. Як Уповноважена Президента України з мирного врегулювання ситуації в Донецькій та Луганській областях я тоді неодноразово зверталася до міжнародних партнерів з конкретними фактами використання росією протипіхотних мін на окупованих територіях, на яких підривалося цивільне населення і насамперед діти. Жодного разу реакція світу не була адекватною, і ми бачили подвійні стандарти, коли росія могла застосовувати заборонені Оттавською конвенцією міни як країна, яка не ратифікувала її, а від України вимагали дотримуватися цієї конвенції. Тому, звичайно, сьогодні наші голоси будуть за.

Але є інше важливе питання. На жаль, і ми з вами маємо це обговорювати, ворог рухається дуже швидко, захоплюючи щодня українські території. Те, що в нас немає сучасних оборонних споруд, це питання не лише протипіхотних мін,

а й бездарності нинішнього уряду. Уже завтра ви будете його відправляти у відставку, і це справедливо. Інше питання, що цих самих людей з уряду, які провалили оборону країни, ви післязавтра призначатимете на ці посади. А це теж міна, яку ви самі закладаєте під українську державність...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Немиря Григорій Михайлович, фракція «Батьківщина». Будь ласка.

НЕМИРЯ Г.М., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»).* Добрий день, шановні колеги! Фракція «Батьківщина» завжди стояла і стоїть на захисті українського суверенітету, прав людини і національної безпеки. Питання, яке зараз розглядається, – це питання національної безпеки України. Іде війна, Україна, як зазначив міністр закордонних справ, свого часу ратифікувала Оттавську конвенцію. Хто зараз використовує міни проти України? Країна-агресор – російська федерація, яка не є стороною Оттавської конвенції.

Чи правильно прийнято рішення про зупинення дії цієї конвенції для України? Абсолютно правильно, тому що воно стосується не просто філософського питання поваги або неповаги до міжнародного права, а життів українських бійців, виживання України.

Хочу сказати, що не всі члени НАТО є сторонами Оттавської конвенції. Сполучені Штати Америки, росія, Китай, Індія не є сторонами. Фінляндія, країни Балтії вже вийшли з цієї конвенції. Зараз настала черга України.

Як казав свого часу Франклін Рузвельт, мир неможливий без безпеки, а безпека неможлива без сили. Давайте продемонструємо свою силу й одностайно підтримаємо законопроект про зупинення дії Оттавської конвенції.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Завітневич Олександр Михайлович, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

ЗАВІТНЕВИЧ О.М., *голова Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»).* Шановні колеги, росія веде проти нас війну на знищення. Ворог використовує гарматне м'ясо, сотні тисяч мобілізованих, яких женуть на прорив наших позицій. Це не війна за стандартами НАТО, це війна на виснаження, на прорив, на тотальний тиск. У цій війні ми не можемо дозволити собі воювати з обмеженим арсеналом. Протипіхотні міни – це не зброя нападу, а засіб, який рятує життя наших бійців, стримує атаки ворога і змушує противника рахувати втрати.

Оттавська конвенція – це документ мирного часу. Ми поважаємо його цілі, але зараз не маємо такого привілею, тому що повинні думати не про символічні декларації, а про конкретний захист наших позицій на фронті. Тож рішення про вихід із Оттавської конвенції – це не жест проти цивілізованого світу, а жест на користь української армії. Ми робимо те, що дає нам змогу вистояти.

Прошу підтримати законопроект.

Слава Україні та всім тим, хто воює чи працює заради перемоги!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Лозинський, фракція «Голос», передає слово Костенку. Після цього ще виступить Рудик, група «Партія «За майбутнє».

Будь ласка, Романе Васильовичу.

КОСТЕНКО Р.В., секретар Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Шановні колеги! Я ще раніше ініціював два запити до Президента України щодо виходу із Оттавської конвенції і, на жаль, обидва були провалені. Але, як бачите, робота не припинялася. Я хочу подякувати всім тим, які підключилися і допомогли в тому, що зараз ми маємо законопроект, прийняття якого дасть нам ключові інструменти для захисту нашої держави та право використовувати і виготовляти протипіхотні міни, які мають стримувати нашого ворога.

Цей законопроект – не про політику, а про життя і смерть на полі бою. Щодня росія використовує протипіхотні міни і мінує наші території. Ми маємо про це пам'ятати і прийняти цей законопроект, що дасть нам можливість застосовувати симетричні заходи. Ми повинні зробити все, щоб мати право застосовувати їх на полі бою.

Я також хочу подякувати і Міністерству закордонних справ, і Голові Верховної Ради України за те, що знайшли механізм, за яким після зупинення дії конвенції ми відразу зможемо використовувати протипіхотні міни, а не будемо включені в процес виходу з неї.

Ще одне. У світлі прийняття рішення щодо Оттавської конвенції ми повинні розуміти, що наші воїни мають бути захищені не лише фізично на полі бою, а й юридично. Тож давайте зробимо це, підтримаємо законопроект і дамо нашій державі ще одне право на самозахист.

Дякую і слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Рудик Сергій Ярославович, група «Партія «За майбутнє». Після цього переходимо до голосування.

Будь ласка, Сергію Ярославовичу.

РУДИК С.Я., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (одномандатний виборчий округ № 198, Черкаська область, самовисуванець). Шановні колеги! На відміну від своїх «папередніків» я не дякуватиму вам, нам, МЗС, Президенту за це рішення. Поясню чому. Усе дуже просто: тому що воно «запіздало», як мінімум, на 3,5 року. Ось колега підказує зручним для неї способом, але я не вимовлятиму цих слів. Ми мали прийняти це рішення дуже давно, тому що застосування цього принципу на фронті – це людські життя. Скажіть мені, невже Фінляндія має зараз широкомасштабну війну? Невже Естонія, Латвія, Литва, Польща воюють? Ні. Але вони прийняли це раніше за нас! Вам не здається це дивним, колеги?!

Голосуймо за і більше такої херні не допускаймо!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу народних депутатів зайняти свої місця. Переходимо до голосування.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону України «Про зупинення для України дії Конвенції про заборону застосування, накопичення запасів, виробництва і передачі протипіхотних мін та про їхнє знищення» ([№ 0329](#)) за основу та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 299.

Рішення прийнято.

Закон прийнято в цілому.

Будь ласка, Олександр Сергійовичу, вам слово.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **КОРНІЄНКО О.С.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, є пропозиція про надання доручення Голові Верховної Ради України щодо невідкладного підписання прийнятих сьогодні в цілому Верховною Радою України законів «Про ратифікацію Угоди між Україною та Радою Європи про створення Спеціального трибуналу щодо злочину агресії проти України» (№ 0328) і «Про зупинення для України дії Конвенції про заборону застосування, накопичення запасів, виробництва і передачі протипіхотних мін та про їхнє знищення» (№ 0329) та негайного направлення їх Президентові України на підпис.

Якщо немає заперечень, ставлю на голосування цю пропозицію. Прошу голосувати.

«За» – 305.

Рішення прийнято.

Покажіть по фракціях і групах, будь ласка.

Веде засідання Голова Верховної Ради України
СТЕФАНЧУК Р.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олександрє Сергійовичу.
Ідемо далі.

Наступний проект Закону «Про ратифікацію Угоди між Україною та Європейським Союзом про внесення змін до Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі «Креативна Європа» (2021–2027)» ([№ 0314](#)).

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього питання за скороченою процедурою.

«За» – 233.

Рішення прийнято.

Запрошую до слова міністра культури та стратегічних комунікацій України Точицького Миколу Станіславовича.

Будь ласка, Миколо Станіславовичу.

ТОЧИЦЬКИЙ М.С., *міністр культури та стратегічних комунікацій України.* Шановний пане Голово, шановні народні депутати! Програма «Креативна Європа» є флагманською програмою Європейського Союзу, що спрямована на підтримку та посилення конкурентоспроможності європейського культурно-креативного та аудіовізуального простору. Відповідно до Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі «Креативна Європа» (2021–2027), укладеної 15 грудня 2021 року, українські організації отримали право на участь у конкурсних програмах «Культура» та «Міжсекторальна співпраця». Однак їхня участь була обмежена в програмі «Медіа», залишалось невирішеним питання приведення законодавства у відповідність із стандартами законодавства Європейського Союзу.

За результатами проведеної роботи у 2023 році було зроблено оцінку оновлення українського медійного законодавства, і Європейська комісія визнала, що наше законодавство відповідає Директиві 2010/13/ЄС, та повідомила про готовність дати згоду на повноправну участь України у програмі «Креативна Європа». 11 грудня в Брюсселі була підписана Угода між Україною та Європейським Союзом про внесення змін до Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь у програмі «Креативна Європа» (2021–2027), якою передбачається внесення змін до статті 1 даної угоди.

Враховуючи викладене, прошу вас, шановні народні депутати, підтримати внесений Президентом України проект Закону «Про ратифікацію Угоди між Україною та Європейським Союзом про внесення змін до Угоди між Україною

та Європейським Союзом про участь у програмі «Креативна Європа» (2021–2027)», прийняти його за основу та в цілому.

Щиро дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Запрошую до слова голову підкомітету Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу Вінтоняк Олену Василівну. Будь ласка.

ВІНТОНЯК О.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановний Голово, шановні народні депутати! Відповідно до статті 197 Регламенту Верховної Ради України комітет розглянув внесений Президентом України проект Закону «Про ратифікацію Угоди між Україною та Європейським Союзом про внесення змін до Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі «Креативна Європа» (2021–2027)».

Прийняття проекту дасть змогу завершити внутрішньодержавні процедури, необхідні до набрання чинності Угодою між Україною та Європейським Союзом про внесення змін до даної угоди, вчиненої 11 грудня 2024 року в місті Брюсселі.

Угодою передбачається внесення змін до статті 1 Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі «Креативна Європа» (2021–2027), ратифікованої законом України від 15 грудня 2021 року, з метою врегулювання можливості України брати повноправну участь у програмі Європейського Союзу «Креативна Європа» (2021–2027), включаючи всі заходи напряму «Медіа». Повноправна участь України у всіх конкурсних підпрограмах програми «Креативна Європа» сприятиме реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства у Європейському Союзі шляхом подальшого розвитку секторальної інтеграції України з Європейським Союзом через активне співробітництво у сфері культури.

За результатами розгляду на своєму засіданні 27 травня 2025 року проекту Закону «Про ратифікацію Угоди між Україною та Європейським Союзом про внесення змін до Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі «Креативна Європа» (2021–2027)» з урахуванням усього викладеного та після всебічного обговорення питання Комітет Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу ухвалив рішення внести законопроект на розгляд Верховної Ради України та рекомендувати його прийняти за основу та в цілому.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олено Василівно.

Шановні колеги, переходимо до обговорення. Прошу представників фракцій і груп записатися на виступи в обговоренні щодо цієї важливої ратифікації: два – за, два – проти.

Кривошеєв Ігор Сергійович, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

КРИВОШЕЄВ І.С., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Прошу передати слово Кравчук Євгенії.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Євгенія Кравчук. Будь ласка.

КРАВЧУК Є.М., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги! Сьогодні ми розглядаємо дуже актуальні законопроекти щодо ратифікацій. Ми ратифікували угоду про створення Спеціального трибуналу, вийшли із Оттавської конвенції, і дуже важливо, що в День Української Державності голосуємо питання щодо культури, а саме щодо повноцінного приєднання до грантової програми Європейського Союзу «Креативна Європа».

Що таке «Креативна Європа» в цифрах? Це майже 2,5 мільярда євро, які виділяються на проекти у сфері культури і медіа на 2021–2027 роки. Ми прийняли Закон «Про медіа», який, зрештою, наблизив нас до європейського законодавства і директиви про аудіовізуальні медіа. Саме після цього держава Україна змогла підписати угоду, і ми тепер приєднаємося до розділу «Медіа».

До речі, саме медійні проекти отримують найбільше коштів. Це майже 60 відсотків бюджету. Лише в 2025 році можуть бути доступними для медійників з різних країн Європейського Союзу та поза ним майже 190 мільйонів євро. Тому важливо сьогодні проголосувати за даний законопроект. Я закликаю українські медійні організації аналізувати конкурси, які оголошуються, і брати участь, зокрема, у спільних проектах. Це про контент, про розвиток бізнесу та українських медіа.

Прошу підтримати.

Дякую.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **КОРНІЄНКО О.С.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Фріз Ірина, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

ФРІЗ І.В., член Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий

округ, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу передати слово пані Іванні Климпуш-Цинцадзе.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, Іванно Орестівно.

КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ І.О. Безумовно, фракція «Європейська солідарність» підтримуватиме ратифікацію даної угоди. Очевидно, ми раді додатковій можливості, яка відкривається в рамках «Креативної Європи» для подавачів з України, що тепер вони зможуть працювати також зі своїми партнерами з європейських країн у сфері медіа. Насправді це навіть не передбачає на найближчі роки внеску від України в цю програму, і добре, що про це також було домовлено.

Але разом з тим тоді, коли ми наближаємося в різні способи до різних можливостей взаємодії з Європейським Союзом, бачимо, що паралельно наші медіа на сьогодні просто добиваються владою. Нагадаю, з 2022 року три канали незаконно були виключені з цифрового мовлення, і досі влада не дала відповіді, чому це відбулося і чому поза законом. Це не про розвиток українських медіа, а про знищення свободи медіа і свободи слова в Україні.

Як бачимо, влада дуже тішиться, що ми матимемо додаткові можливості для медіа. Сподіваюся, що цим скористаються незалежні медіа, а не ті, які беруть участь у телемарафоні, ганебному явищі політичної цензури в Україні, яка бореться за демократичне європейське майбутнє. Ми чуємо від журналістів, які звідти звільнилися, що на представників опозиції там є пряма заборона. Це ганьба, колеги. Я хотіла б, щоб ми серйозно ставилися до розвитку українських медіа, а не лише користалися можливостями, які нам надає Європейський Союз...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колтунович Олександр Сергійович, група «Платформа за життя та мир». Будь ласка.

КОЛТУНОВИЧ О.С., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Дякую, шановний Олександр Сергійовичу. Шановні колеги, підтримуючи ідею розвитку секторальної інтеграції України з ЄС у рамках даного проекту закону, я хотів би звернути увагу на те, про що казала наша колега щодо «Креативної Європи» в цифрах. На мій суб'єктивний погляд, «Креативна Європа», креативна в лапках, у цифрах показала себе не з кращого боку, тому що ми на сьогодні маємо падіння експорту товарів до Європейського Союзу на 6,8 відсотка. Це, напевно, ключова цифра, яка є в європейському векторі економічної інтеграції саме в даному концепті. Або, наприклад, цифра, яка стосується від'ємного сальдо зовнішньої торгівлі, – мінус 11 мільярдів доларів у минулому році. Тобто ми підтримуємо і дотуємо експортера

і промисловця саме Європейського Союзу. Або, наприклад, ще один дуже важливий момент – учора п'ять країн Європейського Союзу не підтримали нову угоду з Україною, спрямовану на продовження поглибленої і всеохоплюючої зони вільної торгівлі.

До чого я веду? Режим автономних торговельних преференцій у рамках нашої торгівлі з Європейським Союзом завершився 5 червня, альтернативи немає, втрати експорту є. Тому, розглядаючи у парламенті подібні проекти законів, у даному разі це президентський, нам усе-таки необхідно сфокусуватися на цій проблематиці, тому що це в подальшому визначає бюджетні надходження, зайнятість, заробітні плати тощо, що призведе до ряду інших негативних рішень.

Дякую за увагу і прошу врахувати мою думку під час формування порядку денного.

Веде засідання Голова Верховної Ради України
СТЕФАНЧУК Р.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Люшняк Микола Володимирович, депутатська група «Довіра». Будь ласка.

ЛЮШНЯК М.В., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 166, Тернопільська область, самовисуванець). Прошу передати слово Бакунцю.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бакунець Павло Андрійович. Будь ласка.

БАКУНЕЦЬ П.А. Шановний пане Голово! Шановні народні обранці! Звичайно, ми підтримуємо ратифікацію цієї міжнародної угоди, щоб запрацювала програма «Креативна Європа» і молодіжні чи будь-які організації у сфері медіа мали можливість творити щось нове, показувати це українцям і показувати українців, нас разом з вами, цілому світу.

Але сьогодні з цієї трибуни я також наголошую, що ми, поки ратифікуємо міжнародні угоди, уже є винуватцями того, що наші громади всередині країни не можуть розвиватися через відтермінування прийняття закону щодо розробки комплексних планів просторового розвитку в громадах, і вони не можуть змінювати за детальними планами території, щоб робилися інвестиції в промисловість, у відновлювальну енергетику, узагалі інвестиції в будь-що, що потрібно для оборонної сфери.

Тому я закликаю вас завтра прийняти відповідний законопроект, який є в порядку денному, і розблокувати розвиток громад у нашій країні. Це надважливо. Винуватці цього процесу ви, народні обранці, які через політичні баталії півроку не можуть розібратися і дати можливість громадам нормально працювати в країні.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ярослав Іванович Железняк. Будь ласка.
Після цього переходимо до голосування.

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Шановні колеги! Ми, звичайно, підтримаємо ратифікацію. Але почуйте цифру: 3 тисячі чоловіків виїхали в один бік завдяки листам мінкульту і не повернулися.

Миколо Точицький, ви, я так розумію, завтра теж будете виїжджати кудись у бік Страсбурга. Ми знайшли там і людей, які стали саундхілерами, їздили на курси, а міністерство культури це підтримало, і олігархів від ОПЗЖ, які різко стали стейджменами від «1+1», і 78 людей, яких національна циркова компанія оформила, випустила за кордон і продовжувала платити їм зарплату. Серед них, як не дивно, є режисер «Слуги народу», який не просто від національного телемарафону, а від телеканалу «Рада» їздив на Новий рік шукати сюжети про внутрішньо переміщених осіб. Тому, я не знаю, коли ви випускаєте міністра культури, мені здається, у наших органів теж мають бути питання до нього.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, ми завершили обговорення цього проекту закону. Переходимо до прийняття рішення. Прошу народних депутатів зайняти свої місця. Зараз ми будемо приймати рішення щодо цього законопроекту, а далі в нас ще три проекти щодо ратифікації. Ми домовилися голосувати за них без обговорення. Тому в нас чотири голосування підряд. Будь ласка, займіть свої місця.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про ратифікацію Угоди між Україною та Європейським Союзом про внесення змін до Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі «Креативна Європа» (2021–2027)» ([№ 0314](#)) за основу та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 291.

Рішення прийнято.

Вітаю, колеги.

Шановні колеги, далі без обговорення голосуємо три законопроекти щодо ратифікації.

Наступний проект Закону «Про ратифікацію Угоди між Урядом України та Європейською організацією публічного права про створення офісу Європейської організації публічного права в Україні» ([№ 0310](#)).

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про ратифікацію Угоди між Урядом України та Європейською організацією публічного права про створення офісу Європейської організації публічного права в Україні» (№ 0310) за основу та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 297.

Рішення прийнято.

Закон прийнято.

Наступний проект Закону «Про прийняття Україною Угоди про заснування Генеральної комісії з рибальства у Середземномор'ї» ([№ 0322](#)).

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про прийняття Україною Угоди про заснування Генеральної комісії з рибальства у Середземномор'ї» (№ 0322) за основу та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 293.

Рішення прийнято.

Наступний проект Закону «Про ратифікацію Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Чеської Республіки про умови розміщення дипломатичних представництв України в Чеській Республіці та Чеської Республіки в Україні» ([№ 0325](#)).

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про ратифікацію Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Чеської Республіки про умови розміщення дипломатичних представництв України в Чеській Республіці та Чеської Республіки в Україні» (№ 0325) за основу та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 296.

Рішення прийнято.

Закон прийнято. Дякую, колеги.

Вельмишановні народні депутати, відповідно до пункту 31 частини першої статті 85 Конституції України до повноважень Верховної Ради України

належить затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні».

Відповідно до пункту 31 частини першої статті 85, пункту 20 частини першої статті 106 Конституції України, статті 5 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» Президент України вніс на розгляд Верховної Ради України проект Закону України «Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» ([№ 13471](#)). Відповідні матеріали вам були надані.

Відповідно до статті 189 Регламенту Верховної Ради України питання розглядається Верховною Радою України без голосування щодо включення його до порядку денного за процедурою першого читання та прийняття закону в цілому.

Ставлю на голосування пропозицію про обговорення проекту за скороченою процедурою. Прошу голосувати.

«За» – 240.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, переходимо до розгляду питання.

Слово для доповіді надається Секретарю Ради національної безпеки і оборони України Олександрові Валерійовичу Литвиненку.

Будь ласка, Олександрові Валерійовичу.

ЛИТВИНЕНКО О.В., Секретар Ради національної безпеки і оборони України. Шановний пане Голово, шановні народні депутати! Російська широкомасштабна агресія триває, відповідно Радою національної безпеки і оборони розглянуто пропозицію щодо продовження строку дії воєнного стану в Україні на 90 діб.

Згадана пропозиція опрацьована на підставі подання, внесеного 23 червня 2025 року членом РНБО, Головнокомандувачем генералом Сирським. Внесення зазначеної пропозиції обумовлено тим, що останнє продовження воєнного стану, визначене указом Президента від 15 квітня 2025 року, завершується 6 серпня. За результатами розгляду пропозиції Ради національної безпеки і оборони Президентом України видано указ, яким передбачено продовження строку дії воєнного стану з 5 години 30 хвилин 7 серпня 2025 року станом на 90 діб.

Відповідно до пункту 31 частини першої статті 85 Конституції Президентом України внесено на розгляд Верховної Ради відповідний проект закону України. Прошу його розглянути і прийняти за основу та в цілому.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

До слова для співповіді запрошується голова Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки Олександр Михайлович Завітневич. Будь ласка.

ЗАВІТНЕВИЧ О.М. Відповідно до доручення Комітет з питань національної безпеки, оборони та розвідки на своєму засіданні 15 липня 2025 року розглянув проект Закону «Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» (№ 13471) від 14 липня 2025 року, поданий Президентом України.

Комітет рекомендує Верховній Раді України за результатами розгляду в першому читанні прийняти законопроект № 13471 за основу та в цілому як закон, затвердивши рішення Президента України.

Прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Прошу представників депутатських фракцій і груп записатися на виступи: два – за, два – проти.

Железняк Ярослав Іванович, фракція «Голос». Будь ласка.

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І. Прошу передати слово Соломії Бобровській.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Соломія Бобровська. Будь ласка.

БОБРОВСЬКА С.А. Фракція «Голос». Колеги, мене дивує, що питання щодо продовження дії правового режиму воєнного стану і мобілізації стоять у порядку денному на сьогодні навіть не першим і не другим, а восьмим, дев'ятим після, з усією повагою до них, креативних індустрій і риби в Середземномор'ї. Ну, ви серйозно? Ви давно дивилися карту *Deep State*? Хтось із вас давно їздив на фронт? Ви знаєте, які бої зараз ідуть уже на адмінмежі з Дніпропетровською областю? Ви знаєте, скільки кілометрів залишилося до Сум, Харкова і Запоріжжя? Ви знаєте, що артилерія дістає до цих міст? Ви знаєте, чи організовується евакуація людей з цих обласних центрів хоча б кудись далі, углиб, у тил держави? Ви це все знаєте?

Чесно кажучи, я дивуюся. Ми думаємо, що це все пройде просто так повз нас. Та не пройде. Якщо хтось із вас готовий до того, що столицею України буде не Київ, тоді вам, мабуть, давно пора на вихід. Але гратися у війну не вийде. За 50 днів з нами може статися все, що завгодно. І Чернігівщина, і Сумщина стоять в обороні так само, як і стояли три роки тому.

Мені дуже сумно, куди ми скочуємося, і сумно, що зал парламенту сьогодні насправді відображає не Лівобережну Україну, яка живе війною, а далекий тил, області, де навіть немає комендантської години.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Степан Іванович Кубів. Будь ласка.

КУБІВ С.І. Шановний пане Голово, прошу передати слово Софії Федіні.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Софія Федина. Будь ласка.

ФЕДИНА С.Р., член Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Ви колись задумувалися над тим, навіщо вводиться, а потім продовжується дія воєнного стану в країні, на яку напали? Задля того, щоб акумулювати всі можливі ресурси для оборони держави, щоб мобілізувати увесь можливий потенціал, щоб держава мала можливість відбиватися, щоб усі дії і механізми держави були спрямовані на посилення обороноздатності, забезпечення армії і захист цивільного населення.

Скажіть, будь ласка, як це корелюється з минулими трьома тижнями канікул Верховної Ради? Як це корелюється з тим, що ми зараз маємо перестановку ліжок в уряді, від якої нічого не зміниться і обороноздатність не посилиться? Як це корелюється з тим, що відсутня евакуація дітей з прифронтових регіонів? Як це корелюється з тим, що відсутні фортифікації, немає належної поставки дронів, систем РЕБ та іншої техніки на передову? Ви думаєте над тим, як найефективніше використати воєнний стан і ті місяці, на які він буде продовжений? Ні, ви бавитеся в політику, переслідування опозиції, закриття в СІЗО бойових офіцерів, займаєтеся виправданням корупціонерів. Більшості із вас абсолютно начхати, якою ціною ми зараз відвойовуємо кожен день нашого життя. Таке враження, що ви не буваєте під прильотами ракет, «шахедів», не буваєте на передовій. Бо інакше ви зараз не бавилися б, а Верховна Рада щодня приймала б закони, потрібні для посилення фронту і захисту цивільних. Але вам на це начхати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, ми завершили обговорення.

Я ще надаю 1 хвилину Веніславському Федору Володимировичу. Після цього перейдемо до голосування. Будь ласка, займіть свої місця.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановний пане Голово, шановні колеги! Чи зникли загрози, які виникли в 2014 році і загострилися 24 лютого 2022 року? Чи зникли наміри рашистського злочинного режиму путінської кліки знищити нашу державу, її територіальну цілісність і суверенітет? Безперечно, ні. Тому фракція політичної партії «Слуга народу» підтримуватиме цю ініціативу Президента України і продовжить дію правового режиму воєнного стану на визначений строк, бо це засіб збереження нас, збереження нашої незалежності, збереження нашої державності, день якої ми сьогодні святкуємо.

Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава!

Шановні колеги, обговорення питання завершено, переходимо до прийняття рішення. Прошу народних депутатів підготуватися до голосування.

Відповідно до пункту 31 частини першої статті 85 Конституції України, статей 189 і 190 Регламенту Верховної Ради України, статті 5 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» ([№ 13471](#)) у цілому з необхідними техніко-юридичними правками.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 320.

Рішення прийнято.

Дякую.

Покажіть, будь ласка, по фракціях і групах.

Ідемо далі.

Наступний проект Закону «Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку проведення загальної мобілізації» ([№ 13472](#)).

Відповідно до пункту 31 частини першої статті 85 Конституції України до повноважень Верховної Ради України належить затвердження Указу Президента «Про загальну мобілізацію».

Відповідно до пункту 31 частини першої статті 85, пункту 20 частини першої статті 106 Конституції України, Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» Президент України вніс на розгляд Верховної Ради України проект Закону України «Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку проведення загальної мобілізації» ([№ 13472](#)). Відповідні матеріали вам були надані.

Відповідно до статті 189 Регламенту Верховної Ради України питання розглядається Верховною Радою без голосування щодо включення його до порядку денного за процедурою першого читання та прийняття закону в цілому.

Ставлю на голосування пропозицію про обговорення проекту за скороченою процедурою. Прошу голосувати.

«За» – 262.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, переходимо до розгляду питання.

Слово для доповіді надається Секретарю Ради національної безпеки і оборони України Олександрю Валерійовичу Литвиненку.

Будь ласка, Олександрє Валерійовичу.

ЛИТВИНЕНКО О.В. Вельмишановний пане Голово, вельмишановні народні депутати України! З метою забезпечення оборони нашої держави, підтримання боєздатності Збройних Сил та інших військових формувань,

нарощування резервів відповідно до Указу Президента України «Про загальну мобілізацію» (№ 65) від 24 лютого 2022 року по всій території України з 24 лютого 2022 року здійснюються заходи загальної мобілізації, проведення яких має завершитися 6 серпня 2025 року.

В умовах повномасштабної війни російської федерації проти України залишається, на жаль, необхідність у продовженні заходів загальної мобілізації, що сприятиме підвищенню і забезпеченню обороноздатності держави.

Радою національної безпеки і оборони внесено пропозицію Президенту України щодо продовження на 90 діб строку проведення загальної мобілізації з 7 серпня 2025 року.

Прошу розглянути та прийняти проект Закону «Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку проведення загальної мобілізації» за основу та в цілому.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

До слова для співдоповіді запрошується голова Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки Олександр Михайлович Завітневич. Будь ласка.

ЗАВІТНЕВИЧ О.М. Відповідно до доручення Комітет з питань національної безпеки, оборони та розвідки на своєму засіданні 15 липня 2025 року розглянув проект Закону України «Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку проведення загальної мобілізації» (№ 13472) від 14 липня 2025 року, поданий Президентом України.

Комітет рекомендує Верховній Раді України за результатами розгляду у першому читанні прийняти законопроект № 13472 за основу та в цілому як закон, затвердивши рішення Президента України.

Прошу підтримати, колеги.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олександр Михайловичу.

Прошу представників депутатських фракцій і груп записатися на виступи: два – за, два – проти.

Саврасов Максим Віталійович, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

САВРАСОВ М.В., *член Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»).* Прошу передати слово Фріз Ірині Василівні.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ірина Василівна Фріз. Будь ласка.

ФРІЗ І.В. Шановні колеги, шістнадцятий раз ми зараз продовжимо мобілізацію ще на 90 днів. Ми робимо це цілком свідомо, адже ворог не змінив своїх ані стратегічних, ані тактичних цілей, а отже, нам необхідно боронити нашу Україну. Але разом з тим я хочу закликати кожного із нас поставити собі запитання: навіщо ми нівелюємо нашу Верховну Раду тим, що не розглядаємо ключових законопроектів, які сприяли б мобілізації? Тому що саме невизначеність є питанням номер один у довірі до влади і в питанні мобілізації. З огляду на це в парламенті зареєстровані вже понад рік декілька законопроектів щодо встановлення чітких термінів служби та звільнення з неї під час дії воєнного стану.

Від авторського колективу як суб'єкта права законодавчої ініціативи я звертаюся до президії, Голови Верховної Ради України з проханням дати доручення Комітету з питань національної безпеки, оборони та розвідки негайно на найближчому засіданні розглянути законопроект [№ 11162](#) щодо встановлення умов звільнення з військової служби під час дії воєнного стану.

Вважаю, що наша неспроможність ухвалювати відповідні рішення так само лягає плямою на всю законодавчу гілку влади. Ми апелюємо, чому уряд не вносить відповідний законопроект щодо чітких термінів, але потрібно починати з себе, шановні колеги, необхідно розглянути відповідні законопроекти та винести щодо них рішення.

Мобілізація передбачає фахове навчання, своєчасне забезпечення та інновації в управлінні. Якщо ми говоримо про безпеку, про збереження життя військовослужбовців, то маємо починати з того, щоб застосовувати відповідні форми управління, а не ув'язуватися в м'ясні штурми. Зараз з відкритих джерел ми знаємо, що понад 5 тисяч...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Руцишин Ярослав Іванович, фракція «Голос», передає слово Костенку. Будь ласка.

КОСТЕНКО Р.В. Шановні колеги, прошу хвилину уваги. Закони про продовження строку дії воєнного стану та мобілізації, як бачимо, пов'язані між собою. Ми постійно продовжуємо їх дію.

У мене одне запитання. Якщо ми говоримо про Закон «Про правовий режим воєнного стану», завтра ми збираємося порушити одну із його статей, обираючи уряд. Скажіть, будь ласка, як ми можемо вимагати від наших громадян дотримання цього закону, якщо самі збираємося його порушити? Завтра, коли будете приймати рішення, згадайте про це, адже кожен громадянин може у вас запитати: як ви виконуєте закони, які самі приймаєте? Нескладно змінити закон і голосувати, але ми даємо право кожному порушувати його, і це неправильно.

Тепер щодо мобілізації. Колеги, ми тільки те й робимо, що продовжуємо її строк, а нам потрібно давати мотивацію людям. Ми розробили якісь законопроекти, щоб мотивувати молодь віком від 18 до 24 років, але й не

повинні забувати про тих, які вже четвертий рік на полі бою, і ми їм не підвищуємо заробітні плати. У Верховній Раді лежить законопроект [№ 11012](#), який підписали понад 70 народних депутатів. Там чітко виписані пункти щодо мотивації наших воїнів, не лише тих, які прийшли вчора, а й тих, які служать уже четвертий рік.

Тому ми підтримуємо ці законопроекти, але давайте повернемося обличчям до наших захисників і створимо для них умови.

Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава!

Богданець Андрій Володимирович, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

БОГДАНЕЦЬ А.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (одномандатний виборчий округ № 163, Тернопільська область, політична партія «Слуга народу»). Прошу передати слово Федору Веніславському.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Веніславський. Будь ласка.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Шановний пане Голово, шановні колеги! Закон щодо проведення загальної мобілізації є невід'ємним від закону щодо затвердження указу Президента про продовження дії правового режиму воєнного стану в Україні. Як ми чудово розуміємо, ворог від своїх агресивних намірів знищити українську державність не відмовився. Єдиний спосіб захищати нашу державу, її територіальну цілісність і державний суверенітет – це згуртуватися всім навколо однієї простої мети – нашої спільної перемоги. Президент України Володимир Зеленський, Міністерство закордонних справ України, парламентська дипломатія працюють, щоб згуртувати навколо нашої перемоги і наших міжнародних партнерів. Останнім часом ми чуємо дуже позитивні сигнали щодо отримання Україною чергових зразків озброєння, насамперед засобів протиповітряної оборони, далекобійних ракет, які зможуть змінити ситуацію на полі бою.

Війна у XXI столітті перетворюється на змагання технологій, і не завжди все вдається вирішити симетричним збільшенням особового складу Збройних Сил та інших складових сектору безпеки і оборони. Але без воїнів, без наших захисників техніка, ракети, які ми можемо отримати й отримуємо, не будуть корисними.

Тому, безперечно, ми маємо підтримати ініціативу Президента про продовження загальної мобілізації ще на 60 днів. Тим, хто має альтернативні точки зору, я пропонував би, користуючись своїм правом законодавчої

ініціативи, запропонувати, звідки ми можемо поповнити особовий склад, який, за закликами певних політиків, може бути звільнений.

А цей законопроект потрібно підтримувати.

Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава!

Скороход Анна Костянтинівна, група «Партія «За майбутнє». Будь ласка.

СКОРОХОД А.К. Колеги, я не знаю, хто кого гуртує і згуртовує, але хочу до вас донести, якщо ви не знаєте, що дуже багато хто в суспільстві продовження воєнного стану і мобілізації сприймає як зраду звичайних людей, які не мають захисту з боку держави. Тому що в нас до військкоматів стоять не черги, а бусики, в які пакують людей на дорогах, на трасах, на вулицях. Це дуже важко назвати мобілізацією, бо в нас відбувається повна «бусифікація». Якщо ви про це не знаєте, я вам розповідатиму.

Я абсолютно підтримую колегу Соломію Бобровську, яка порадила нам усім частіше бути на фронті. Адже те, що там відбувається, дійсно, треба бачити на власні очі, щоб розуміти, які біль і страждання випали на долю наших захисників. А також треба розуміти, що можна виступати з палкими закликами щодо захисту Батьківщини, сидячи в залі Верховної Ради з кондиціонером, коли майже всі родичі мають бронь.

Шановні колеги, звичайно, це питання виживання, і всі його підтримують. Але, окрім цього, нам треба все-таки починати говорити і припиняти мовчазну згоду на все, що відбувається стосовно людей, та думати про те, що люди не вічні. Вони мають знати про строки служби, розуміти, на який термін потрапляють до Збройних Сил України, бо це не клітка. Такі питання ми маємо вирішувати в цьому залі (*Шум у залі*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. З яких мотивів? Може, ви хотіли виступити з процедури?

Будь ласка, Олексію Олексійовичу, але лише з процедури. Потім переходимо до голосування.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Дякую. Нехай буде з процедури, але це з мотивів голосування. Зараз відбудеться дуже важливе голосування, і я хочу наголосити, що голосуватиму проти продовження загальної мобілізації. Чому? Тому що ще в лютому, виступаючи з трибуни Верховної Ради, я сказав, що останній раз підтримую це рішення...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олексію Олексійовичу, що у вас з процедури?

ГОНЧАРЕНКО О.О. У мене з мотивів. Я пояснюю свою позицію відповідно до Регламенту.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, вашу позицію ми побачили з попереднього голосування. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Ні-ні, для мене дуже важливо це пояснити. Це моя особиста позиція, але вона принципово важлива для мене, бо мова йде про терміни служби. Фракція «Європейська солідарність» має іншу позицію і голосуватиме за. Для мене особисто це, знаєте, крик відчаю. Декілька років я б'юся за терміни служби для наших військових...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олексію Олексійовичу.

Шановні колеги, обговорення питання завершено. Переходимо до прийняття рішення.

Відповідно до пункту 31 частини першої статті 85 Конституції України, статей 189 і 190 Регламенту Верховної Ради України ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку проведення загальної мобілізації» ([№ 13472](#)) у цілому з необхідними техніко-юридичними правками.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 304.

Рішення прийнято.

Закон прийнято. Дякую.

Вельмишановні колеги, до мене звернулися з двома листами... (*Шум у залі*). Ну, я ж сказав, що до мене звернулися... З процедури?

Железняк – з процедури. А далі до мене два рази звернулися фракції, просять по 3 хвилини для виступів.

Ярославе Івановичу, будь ласка, але лише з процедури.

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І. Я виключно з процедури. Пане Голово, я уважно слухав по-перше, виступ свого колеги Романа Костенка, по-друге, публічну позицію вашого колеги по фракції і коаліції Федора Веніславського. Вони мають рацію. Стаття 10 Закону «Про правовий режим воєнного стану» виписана абсолютно неправильно, як на мене, тому пропоную її змінити, але вона забороняє зупиняти діяльність Кабінету Міністрів.

Ви хочете завтра звільнити Прем'єр-міністра. Це ваше право і це точно не має бути заборонено законом, але ми як парламент будемо це робити, порушуючи цю статтю. Відверто кажучи, я не розумію, як ми потім проситимемо людей виконувати цей закон. Давайте знайдемо час, внесемо відповідну поправку і виключимо цю норму (я переконаний, ніхто не буде проти) і легітимно змінимо Кабінет Міністрів України.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ярославе Івановичу, у мене щойно відбулася дискусія з Федором Володимировичем, він підтвердить, що навіть між нами, двома юристами,

є різночитання. Я скажу чітко: реально частина перша статті 10 Закону «Про правовий режим воєнного стану» виписана не зовсім юридично грамотно, але це не означає, що чи ви, чи хтось інший має рацію. У мене пропозиція: давайте зберемося, пояснимо одне одному позицію, тому що там на мою думку все чітко, і на думку Федора Володимировича також все чітко. Тож давайте знайдемо спільну мову.

Геращенко, 1 хвилина, але лише з процедури. Будь ласка. Після цього перейдемо до виступів.

ГЕРАЩЕНКО І.В. Шановний головуючий, ми дуже уважно слухали дискусію під час обговорення питань щодо продовження дії воєнного стану і загальної мобілізації. Багато колег з різних фракцій висловили обурення, що відбувається з неприйняттям законопроекту про терміни служби, про порушення прав людини під час мобілізації. Ми знаємо, яка важка ситуація на фронті. Наша фракція вимагає проведення закритого засідання парламенту разом з силовим блоком щодо обговорення ситуації на фронті, і ми просимо поставити цю пропозицію на голосування. Така розмова давно назріла, і дуже погано, що тут немає зараз Верховного Головнокомандувача, який несе відповідальність за мобілізацію, але уникає нормальної серйозної дискусії в парламенті...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

З приводу закритого засідання Верховної Ради України. Технологічно в цьому приміщенні не можна зробити так, щоб засідання проходило в таємному режимі. Це не сертифіковане місце проведення, і тому засідання Верховної Ради в таємному режимі технологічно неможливе. Це ані в цій каденції, ані в попередній, воно просто так сталося. Дякую.

Шановні колеги, до мене надійшла... *(Шум у залі)*. Перепрошую, Разумков, 1 хвилина. Тільки з процедури, будь ласка. Після цього рухаємося далі.

РАЗУМКОВ Д.О. Дякую. Руслане Олексійовичу, цей Кабінет Міністрів треба виганяти втришия якнайшвидше.

Повертаючись до питання щодо статті 10, яке порушували колеги. Дійсно, вона виписана так, що кожний може трактувати її по-своєму. Але якщо ми сьогодні виходимо з того, що нібито не можна відправляти у відставку Кабінет Міністрів, тоді виникає питання, як змінювали Генерального прокурора, Голову Рахункової палати, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, якого 31 травня 2022 року змінили, а норма щодо цієї посади так само виписана в цій статті. Виходячи з цього, у нас немає жодних перепон, щоб відправити діючий Кабінет Міністрів у відставку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги... *(Шум у залі)*. Хто вже кричить, що хоче виступити з процедури?

Петро Олексійович Порошенко. Будь ласка.

ПОРОШЕНКО П.О. Дуже дякую, пане Голово. Я хотів наголосити, що під час моєї каденції ми проводили чотири закритих засідання Верховної Ради України в цьому залі, у тому числі й щодо прийняття абсолютно доленосних документів. Якщо ваша позиція така, що Верховна Рада має бути позбавлена права проведення закритих засідань, у мене буде пропозиція зібратися у вашому кабінеті Погоджувальною радою з військовим керівництвом, щоб керівники фракцій мали можливість обговорити критичну ситуацію на фронті за вашої участі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Знаєте, мені здається, що ми завжди, коли потрібно, у закритому режимі в спеціальному кабінеті, який для цього призначений, проводимо все необхідне. Але навіть з того кабінету тече, розумієте, і після цього ми всі відходимо. Але ще раз кажу, ми розглянемо цю пропозицію і, думаю, зберемося й поговоримо.

Рухаємося далі.

До мене звернулися фракції із заявою з вимогою про оголошення перерви, яку вони готові замінити на виступ. Першою надійшла заява від групи «Партія «За майбутнє» і фракції «Батьківщина».

Слово надається Рудик. Будь ласка, 3 хвилини. Потім ще 3 хвилини для інших двох фракцій, і продовжимо працювати.

Будь ласка, Сергію Ярославовичу.

РУДИК С.Я. Шановні друзі, у моїх руках пляшка каламутного напою. Запропонуйте свої версії, що це. Це не квас, не пиво, не сидро, а вода, яка тече сьогодні і текла вчора з кранів водоканалу в місті Смілі. Ще до сьогоднішнього ранку я мріяв, що це рапа, і міській владі треба давати черговий орден, бо Президент Зеленський нагородив у минулому році мера міста Сміли від «Слуги народу» орденом «За заслуги» III ступеня. Я грішним ділом хотів ініціювати нагородження і його заступника з питань ЖКГ, який представляє славне бойове крило ОПЗЖ уже п'ять років у місті Смілі. Але надійшли результати аналізів води, які ми провели в Черкаському водоканалі, бо в Смілі, вдумайтесь, немає жодної ані державної, ані комунальної лабораторії, яка може провести такий аналіз. Зрозуміло, чому?

Що ж показали результати аналізів? А я вам скажу: залізо загальне – 23,55 міліграма на кубічний дециметр за норми 0,2 міліграма, марганець – 1,6 міліграма за норми 0,5 міліграма, каламутність – 288 міліграмів за норми 1 міліграм.

Запитую Смілянську міську владу, що сталося? А вони кажуть: люди поврізалися і поливають городи тією благочинною, благодатною, які хочете епітети називайте, водою.

Ви це серйозно, панове чиновники зі Сміли? Люди, сплачуючи 100 гривень за кубометр води у Смілі й 147 гривень – у Холодніянському, це передмістя Сміли, поливатимуть городи? А в Умані не поливають городи, там немає такої проблеми? А в Городищі не поливають городи, там немає такої проблеми? А в Кам'янці, Золотоноші, Тальному, у багатьох інших містах немає такої проблеми? Знаєте чому? Бо в людей, які керують тими містами, є клепка в голові, якої немає в очільників Сміли, на превеликий жаль.

Ми як народні депутати не можемо скасувати рішення смілян і переобрати чи перепризначити міського голову, заступників і начальників управлінь, це не належить до наших повноважень. Ми не можемо під час дії воєнного стану провести перевибори, але можемо разом з Президентом ввести там військову адміністрацію. Якщо ми цього не зробимо найближчий місяць-два, нас проклянуть десятки тисяч людей, які живуть у цьому славному черкаському місті.

Запрошую, колеги, об'єднатися навколо проблем смілян, а не плодити кишенькових мерів, один із яких сидить тут, у цьому залі, які не здатні управляти...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, фракції «Європейська солідарність» і «Голос» також подали заяву з вимогою про оголошення перерви, яку вони готові замінити на виступ, 3 хвилини. Хто виступатиме?

Железняк Ярослав Іванович. Будь ласка.

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І. Шановні колеги, минулої п'ятниці до людини, яку, я переконаний, ви не дуже любите, відомого активіста, антикорупціонера Віталія Шабуніна, прийшли з обшуком працівники ДБР. Я не закликаю вас стати на захист Віталія чи проникнутися до нього любов'ю, а просто хочу, щоб ви усвідомили, що дія, яка відбувалася 15 годин у кімнаті площею 5 метрів, є виключно політичними репресіями. Про це сьогодні заявили всі без виключення 57 громадських організацій.

Якщо вам байдуже до Віталія, то можете підійти до нашої колеги Ніни Петрівни Южаніної і запитати, як буквально декілька тижнів до того до її родини з такого ж надуманого приводу прийшли працівники ДБР і налякали онуків. Ви можете дізнатися про десятки таких історій.

А якщо вам абсолютно байдуже до політичних переслідувань, можете подивитися, що відбувається з виконанням законів, які ми разом приймаємо після довгих дискусій і дебатів. Що відбулося з виконанням закону про БЕБ, який Кабінет Міністрів абсолютно незаконно залишив без розгляду? Правда, зручно? У нас же немає корупції ані на митниці, ані на нелегальних ринках? Що відбулося з митницею? Ось сидить міністр фінансів. Ми всі пишалися тим, що провели реформу митниці, а він півроку забив на це. Що відбувається з іншими змінами?

Ще раз повторю, це історія не про Шабуніна, я не переконуватиму вас любити його чи ненавидіти. Це історія про те, що ми з країни, яка щиро, відкрито бореться за свою демократію, перетворюємося на маленький авторитаризм. Він починається з приходу до родини Шабуніна, з приходу до родини Южаніної, з обшуків без рішення суду. У нас лежить законопроект [№ 13440](#). Що з ним? Хто дозволяв їм приходити без суду?

Колеги, наступного разу подумайте, як ви реагуватимете, коли прийдуть до вас. Ви ж знаєте, що таке можливо? Ви ж знаєте, що будь-яке голосування або обережний, але невдячний пост, може це викликати? Подумайте, що ви в цей момент зробили, щоб це зупинити. Я переконаний, мовчати – це точно не найкращий з виборів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Рухаємося далі.

Наступний проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» щодо фінансового забезпечення сектору безпеки і оборони та вирішення першочергових питань» ([№ 13439](#)) та альтернативні до нього законопроекти [№ 13439-1](#), [№ 13439-3](#) та [№ 13439-4](#).

Ставлю на голосування пропозицію про включення цих проектів законів до порядку денного сесії. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 211.

Рішення не прийнято.

Законопроекти не включені до порядку денного сесії, але є можливість розглянути їх іншим разом.

Наступний проект Закону «Про основні засади житлової політики» ([№ 12377](#)).

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього законопроекту за скороченою процедурою. Прошу голосувати.

«За» – 208.

Рішення прийнято.

Запрошую до слова заступника міністра розвитку громад і територій Козловську Наталію Вікторівну *(Шум у залі)*.

Тривога, так?

Шановні колеги, у Києві оголошено повітряну тривогу. Прошу всіх пройти до безпечних місць відповідно до схеми укриття, яка розміщена на ваших робочих місцях. Роботу пленарного засідання буде продовжено через 15 хвилин після завершення повітряної тривоги.

(Після перерви)

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **КОРНІЄНКО О.С.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, завершилася повітряна тривога. Ми ненадовго продовжуємо пленарне засідання. Я хотів би зробити два оголошення.

Перше. Щодо карток, які не спрацювали. Народна депутатка Радіна просить врахувати її голос «за» під час голосування щодо проекту Закону «Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку проведення загальної мобілізації» (№ 13472) і народна депутатка Федина Софія Романівна просить врахувати її голос «за» під час голосування щодо проекту Закону «Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» (№ 13471), зазначаючи, що не спрацювали картки з технічних причин.

Друге. Кадрове питання. Згідно з поданою заявою відповідно до частини третьої статті 60 Регламенту Верховної Ради України повідомляю про вхідження народної депутатки України Буймістер Людмили Анатоліївни до складу депутатської фракції політичної партії Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина» у Верховній Раді України дев'ятого скликання. З чим вітаємо і об'єднання, і депутатку.

Шановні колеги, розгляд питань порядку денного... Вибачте, я неправильно зачитав прізвище. Це не Федина, а Фріз Ірина Василівна. У неї не спрацювала картка під час голосування проекту закону № 13471 щодо продовження строку воєнного стану. Дякую працівникам Апарату за уважність і обережність.

Розгляд питань порядку денного на сьогодні завершено. Дякую всім за результативну роботу. Оголошую перерву в нашому пленарному засіданні. Про час і місце його продовження вам буде повідомлено завчасно. Нагадую про необхідність непоширення інформації щодо його початку.

Тримаймо стрій! Слава Україні!